

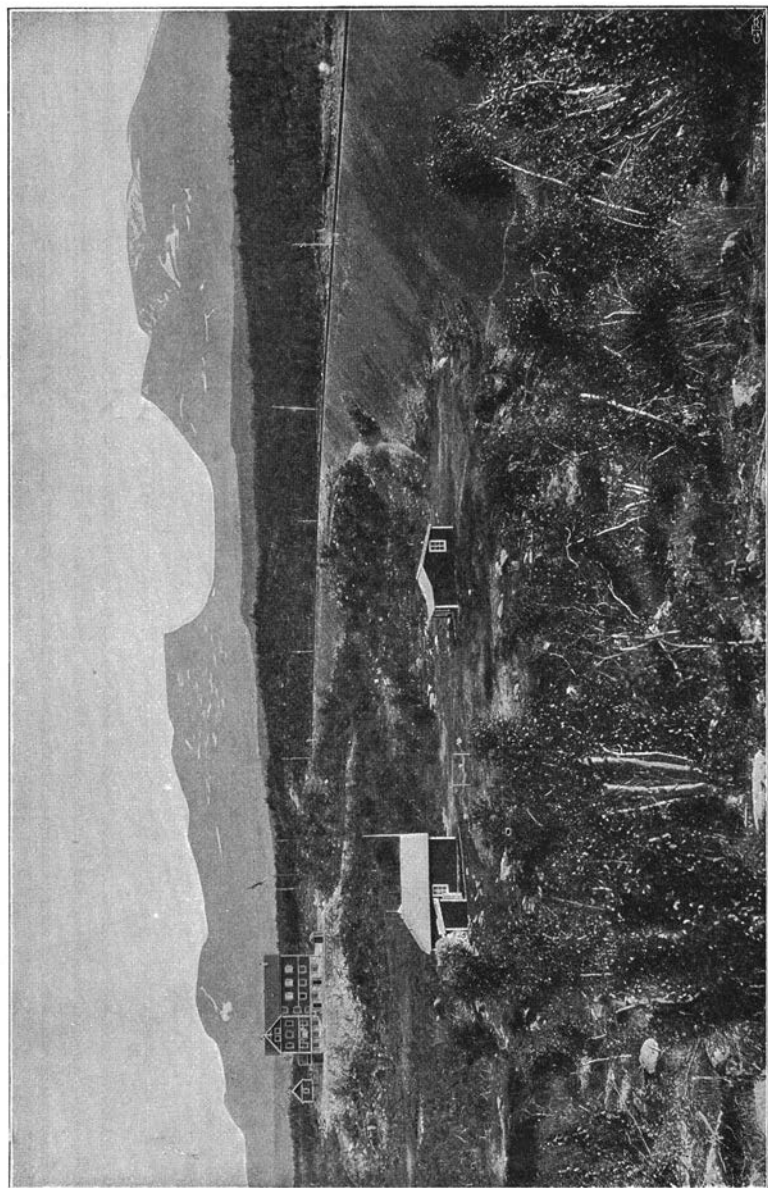


UTFLYKTER
FRÅN
ABISKO
AF OTTO SJÖGREN

ABISKO
OCH
UTFLYKTER DÄRIFRÅN
AF
OTTO SJÖGREN.

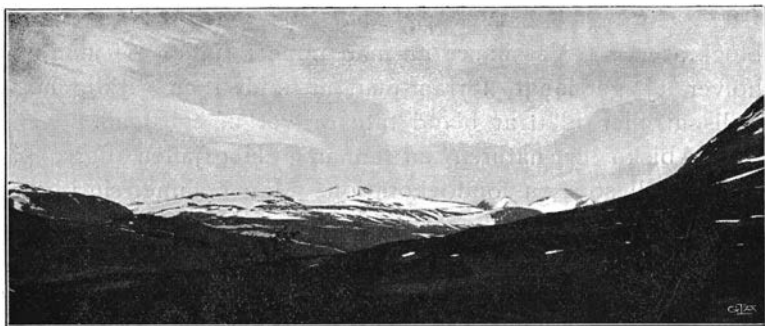
(UR SVENSKA TURISTFÖRENINGENS ÅRSSKRIFT 1905, 1907.)





ABISKO TURISTSTATION SEDD FRÅN VÄSTER. I FÖRGRUNDEN ANNEXET, I FONDEN
TURISTHÄRBÄRGET. LAPPLAND.

Fot. af M. S. Glas.



KUOTOTJÄKKO.

Fot. af Otto Sjögren.

UTFLYKTER 1904.



Det har länge varit ett önskemål att midt i vildmarken, vid fjällens fot men inom bekvämt räckhåll för civilisationen, finna ett utflyktscentrum, som i sig förenar möjligheten af att få odeladt idka natur- och fjälllif med utsikten att på rimlig tid och utan onödiga ansträngningar komma dit och dän. Sedan ett par år ha vi fått två sådana centra i fjälltrakterna vid Torneträsk, Abisko Turiststation och Vassijaurestugan, ett par af Turistföreningens senaste skapelser till turisttrafikens befrämjande.

Det är en oskattbar fördel hos dessa stationer som exkursionscentra, att, ehuru de ligga skilda af endast någon timmes järnvägsfärd, deras närmaste omgifningar dock representera så olika typer.

Vassijaurestugan ligger i skogsgränsen, där den bruna fjällheden tager vid. Under sig och åt norr har man ett småkuperadt, af sjöar och kärr söndersplittradt urbergslandskap, längst bort i horisonten omramadt af en rad stolta snöfjäll. Mot söder har man högfjällen inpå sig; heden med sin dvärgbjörk och sitt polarvide kryper försiktigt steg för steg upp i skydd af fjällbranten in bland snödrifvorna och

blockrasen. I Vassijaure är man uppe i fjällen — man behöfver ej gå långt, förrän man är midt i en verklig högfjällsdal eller klättrar bland täta drifvor af evig snö.

I Abisko är naturen en annan. Högfjällen ligga på längre håll som en fonddekoration. Man befinner sig i botten af en bred och skogklädd dalslätt.

Visserligen ha järnvägsarbetarna farit illa fram med

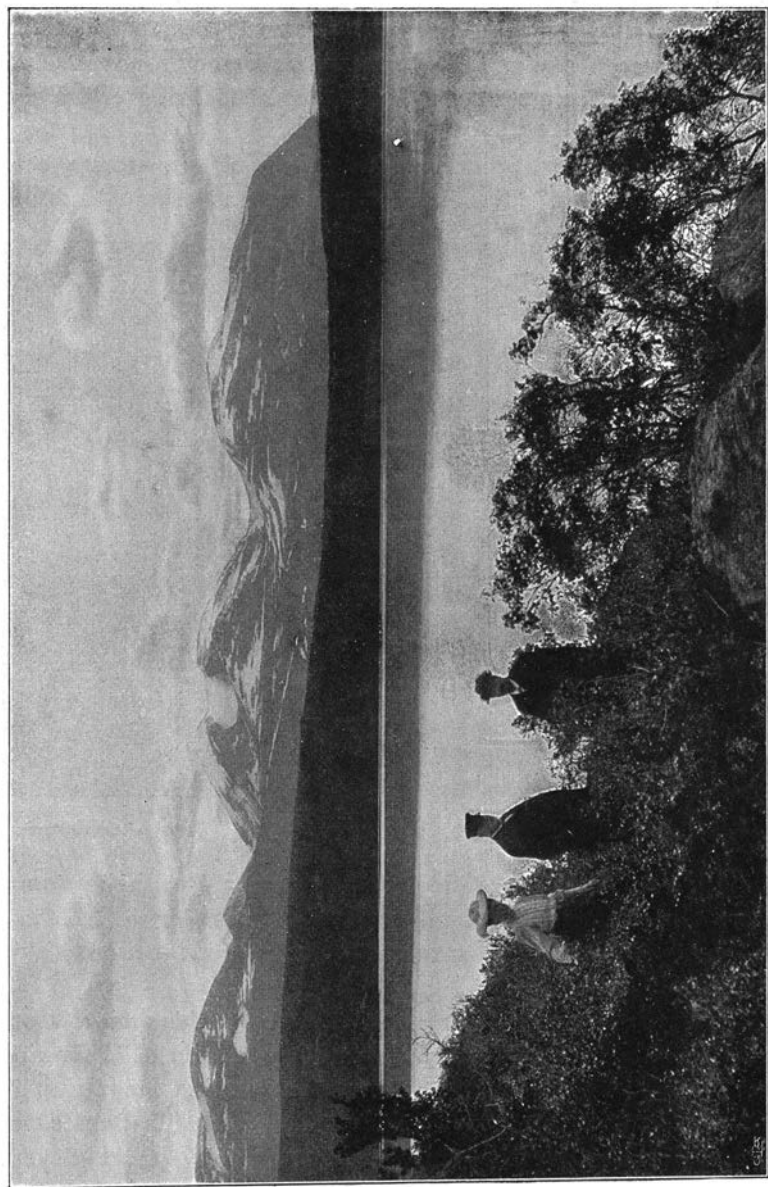


ABISKOJOKKS DELTA.

Fot. af Otto Sjögren

skogen och järnvägsingenjörerna än värre med det härliga fallet — men aflägsnar man sig några steg från banan, är man snart ute i den orörda, poetiska vildmarken. Fjärrvyerna äro alltjämt lika enastående, Torneträsk alltjämt lika majestätiskt, vare sig solen glittrar öfver hvitskummiga vågor, eller aftonrodnaden på fjällen speglar sig i sjön.

Låt oss tänka oss panoramat från Turiststationen eller bättre från järnvägsbanken öfver Abiskojokk. Rätt under oss brusar älven i sin djupa klippränna. Öfver och emellan de svartgrå klipporna lyser björkens späda grönska. Låt blicken följa älvens slingrande lopp ned mot träsket. Ett par hundra meter åt norr bryter den sig ut ur sin långa



ABISKOFJÄLLEN FRÅN ABISKOSUOLO.

Fot. af M. S. Glas.

raka klippbädd, och efter ett kort sicksacklopp genom de i korsande riktningar förklyftade skiffrarna, lämna de lodräta klipporna rum för låga björkbevuxna hällar och sandstränder, tills älfven efter ett sista litet fall delar sig kring en vacker deltaö.

Och därutanför breder träsket ut sig till sin största och djupaste bassäng.* Sandbankarna utanför Abiskoajokks myn-



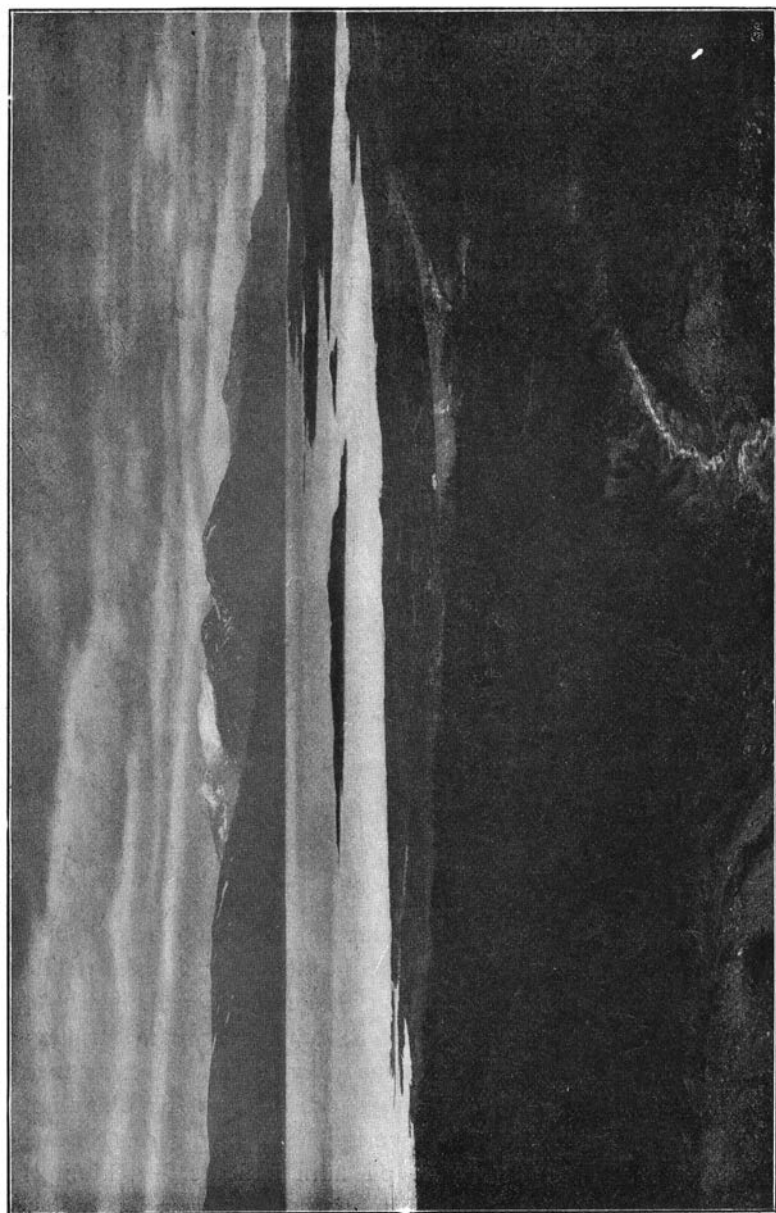
ABISKOSUOLO.

Fot. af Otto Sjögren.

ning skjuta långt ut i sjön; bränningarna lysa hvita ännu bortåt en kilometer från land. Strax österut höjer sig Abiskosuolo, ön dit hvarje turist måste ro öfver för att se Somaslaki spegla sig i sjön.

Den norra stranden krönes af en sammanhängande, mot sjön tvärbrant ås af långsträckta fjäll, som alla hålla sig vid 1,100 m. höjd. Mot öster försvinner träsket långt bort i fjärran som en norsk fjord, när den löper ut i hafvet. Där längst borta vid horisonten rätt öfver Stordalsläglandet sticker

* Med en minsta diameter af 9 km. och ett maximidjup af 164 m.



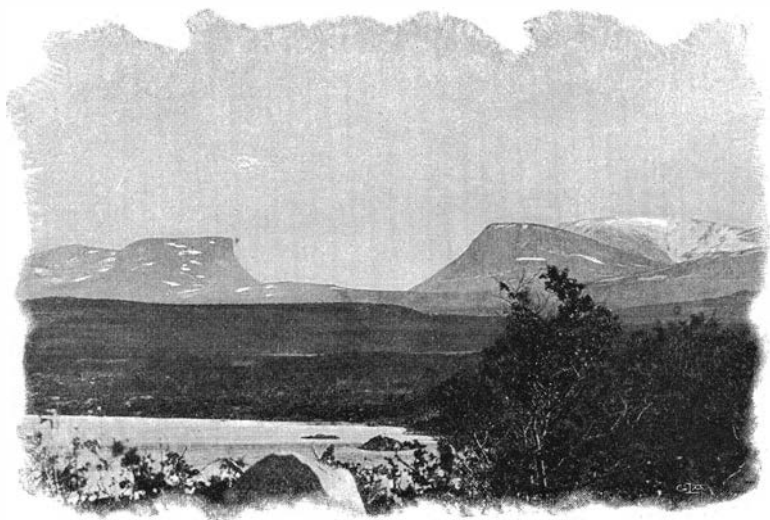
VY ÖFVER TORNETRÄSK ÖFVANFÖR ABISKO.

Fot. af O. Haldin.

en rundad bergkulle upp — det är Ripainen vid sjöns nord-östra vik, Laimolahti — fem mil österut.

Mot öster och söder sväller Abiskodalen ut till ett bredt, björkbevuxet slättland, som sakta terrassformigt höjer sig upp mot fjällens fot. Det är ett småkuperadt landskap, fyllt af moränkullar och myrar. Här och där glänser en liten vattenyta fram eller höjer sig en naken skifferknall ur björkskogens ljusa grönska.

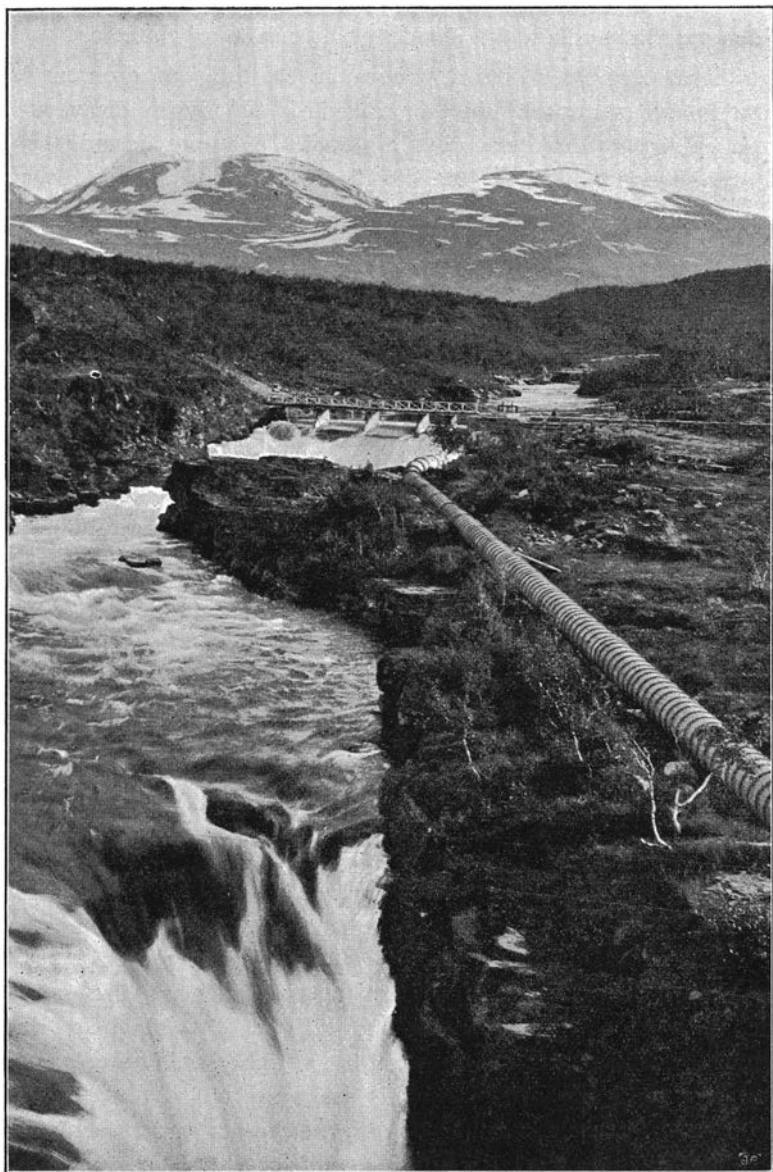
Där bakom reser sig tvärbrant i en halfkrets Abisko-



LAPPORTEN.

Fot. af Otto Sjögren.

dalens härliga alpkedja med bländande snötoppar och brungrå stup. Det är denna fjällkedja, som gör Abisko till den turistort det kommer att bli. Hvem nämner Abisko, utan att genast tänka på Lapporten, och hvilken amatör vågar taga en fotografi, där ej denna eller Nuolja-fjället är med? Och Pallimtjåkkos långa snöås och Somaslakis bländhvita kägla höra till det finaste, Sverige har att uppvisa. Närmast öfver oss ha vi Nuolja — på nära håll ett fult, klumpigt lågfjäll, men från Abisko en imponerande bergmassa med en yr vildbäck och i skogsgränsen saftiga örtängar, där man

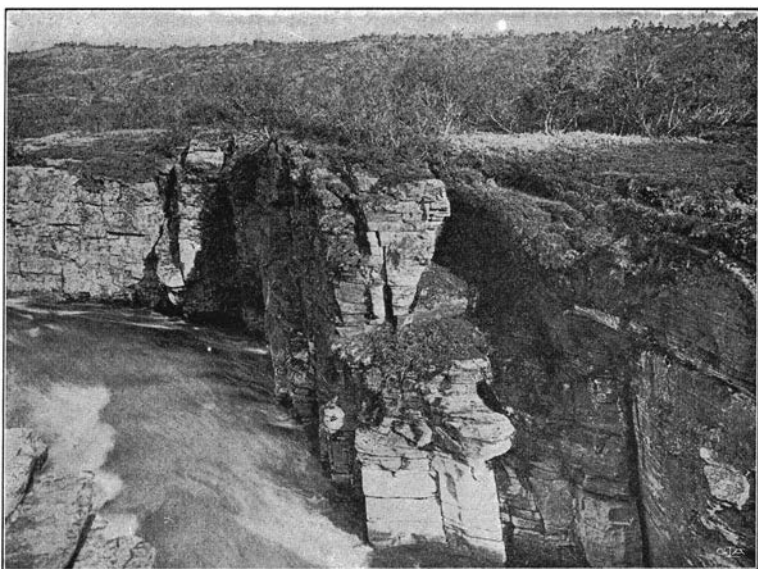


FALLET I ABISKOJOKK. UTSIKT UPPÅT ABISKODALEN.

Fot. af M. S. Glas.

kan ligga och drömma timme efter timme — och från Björkliden en rik, sydländskt leende gräs- och björksluttning.

Redan det att se detta panorama en tidig morgonstund mot ljusblå sommarhimmel är väl värdt två dygns järnvägsresa. Läger man då därtill de rika och omväxlande utfärder, som man från Abisko kan göra åt alla håll, inser



ABISKOJOKKS KLIPPVÄGG.

Fot. af Otto Sjögren.

man, att Abisko inom kort måste bli en knutpunkt för det svenska turistlivet.

Abisko är också en sommarplats, som bra mycket närmar sig idealet. Vid Vassijaure och andra högfjällshyddor är man så oerhört beroende af vädret. I solsken äro de som en härlig dröm, men då regnet börjar, kommer ett sorgligt uppvaknande. Och i Vassijaure har det under de senaste somrarna regnat väl mycket under turistsäsongen. På hösten däremot, då ingen människa varit där, har ofta rådt det charmantaste sommarväder med ostan och klar horisont.

Vid Abisko kan det ju emellanåt regna rätt obehagligt, men det är sällan långvarigt eller farligt regn. Och äfven om det skulle vara ett par dagar, betyder det föga, ty i nio fall af tio stannar regnet af mot kvällen. Man gör då bara natten till dag, i vildmarken liksom i staden, men med ofantligt mycket bättre resultat.

För öfrigt ter sig Torneträsk nästan fördelaktigast under uppehållet mellan två regnskurar, då dimmorna stiga upp



ABISKOALPERNA FRÅN JEPRINSUOLO.

Fot. af S. Ekman.

som moln längs fjällsluttningarna och dagrarna växla på sjöns spegel. Så fantastiska och imponerande som fjällen förefalla, då de skymts mellan drifvande dimmor, bli de aldrig annars. Och på närmaste håll har man alltid Abiskojojokks kanjon, som lämnar ett intressant studieobjekt mellan regnbyarna.

Men frånsedt dessa enstaka regndagar, som man alltid kan vänta ut, helst om man har litet lektyr med sig, kan man i allmänhet räkna på angenämt väder i Abisko. Och då kunna ett par veckor där uppe verkligen bli bland de bästa minnena i ens lif.

Men då gäller det naturligtvis att vara på rörlig fot. Turiststationen är centrum och hviloplatsen med lagad mat och varma bäddar — men bör ej bli något annat. I sammanhang härmed måste jag upprepa det mångomtuggade budet: använd för all del lämplig beklädnad! Med gula skor och långa kjolar kommer man just icke långt i fjälltrakter, allra minst i Lappland. Vill man aflägsna sig tio steg från järnvägsbanken, *måste* man ha lappskor eller vattentäta fjällskor.

Som jag förut nämnt, ingå i Abiskotraktens geografiska typ tre primärelement: fjällen, dalslätten och sjön. Alla tre, som sällan äro så harmoniskt förenade som här, erbjuda stort intresse för turisten — naturligtvis fjällen mest. Men man bör för fjällens majestät och sjöns väna behag ej glömma den tredje af systrarna — den gröna slätten med dess forfarande älfvar och leende björkängar.

Man behöfver blott följa Abiskojojks högra eller vänstra strand några kilometer uppåt — t. ex. till den punkt, där Kårsovaggejokk och Nissonjokk rinna in i hufvudälven — för att få ett fullödigt intryck af hur rik en så nordlig fjälldal kan vara. Man går i en doftande park uppför jämna björk- och tallklädda terrasser med den härligaste undervegetation. Mellan träden skymta Abiskojojks forsar och långt i fjärran fjällens snö.

Eller gå materialvägen till Björkliden och dess charmant fall — eller följ Kåppasjokk upp på Nuoljas nordvästsluttning — och du skall få en helt annan uppfattning af denna för den ytliga turisten så obetydliga och tarfliga vegetation, som fyller Abiskodalens slättland.

Men man måste dock medge, att det är sjön, som förlämnar Abisko dess största behag, ger det dess karaktäristiska prägel. Vackra snöfjäll ha vi godt om i Lappland, bara vi kunna komma åt dem — härliga, örtrika fjällsluttningar saknas icke — men detta är det enda ställe i Sverige, där snöfjällen spegla sig i en sjö af så imponerande dimensioner. Torneträsk är Sveriges största och en af dess vackraste fjällsjöar; det är Sveriges enda stora alpsjö.

Hittills har det stående programmet för utfärder från Abisko varit detta: Björkliden, Nuolja. Det är också utan diskussion det förståndigaste för de turister, som ha ondt om tid. Har man den minsta träning, kräfver hvar för sig blott en del af dagen — tillsammans kunna de göras på en dag.

* *
 *

Björkliden.

För att komma till Björkliden betjänar man sig af ett morgontåg. Vägen är kort. Efter 20 minuters färd längs Nuoljasluttningen är man framme i den mest idylliska syd-ländska dal, där allt är sol och grönska. För besöket vid Silfverfallet bör man följa den östra stranden af Rakasjokk. Visserligen ser man fallets nedre parti något bättre från den västra stranden, men om man ej har tur med båt, är man afstängd från möjligheten att få se hvad som är vackrare än Silfverfallet: den lilla lagunen med dalen uppåt Nuolja till. Man ser också Rakasjokks klippräna betydligt bättre från östra stranden och får tillfälle att göra bekant-skap med dess för naturforskaren synnerligen intressanta högre partier.

Har man tid på sig, bör man ej försumma att från Silfverfallet gå upp på åsen mellan Rakasjokk och Kåppasjokk. Utsikten därifrån mot Abisko är synnerligen vacker. Äfven Kåppasjokk har vid sin myning, liksom nästan alla älfvar, som löpa ut i Torneträsk, vackra laguner och strandvallar, som kunna vara värda ett besök.

Från Björkliden bör man gå hem till Abisko. På materialvägen blir det endast 7 km. Vägen är jämförelsevis bekväm, fastän något blöt här och där. Ingenstädes i närheten af banan har man tillfälle att beundra en så vacker vegetation som vid denna väg längs Nuoljabranten. Vid Nuoljatunnelns östra ända lämnar man materialvägen och går sedan banan fram till stugan.

* *
 *

Nuolja.

Jag vet intet svenskt fjäll, som i förhållande till sin lätt-tillgänglighet ger så mycken valuta som Nuolja. Tar man det från rätta hållet, är det en barnlek att taga sig upp till toppen, om man ej ledsnar på det hela; ty det är ett egendomligt faktum, att af alla de turister, som tills

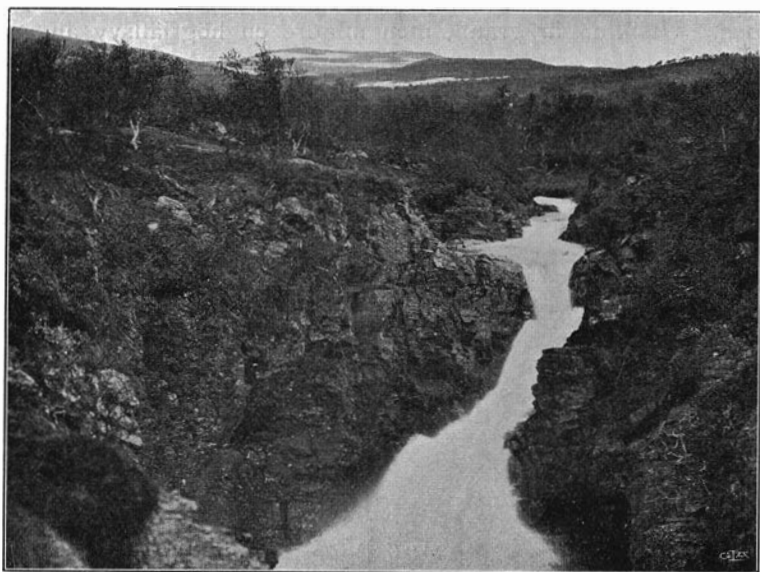


SILFVERFALLET VID BJÖRKLIDEN.

Fot. af O. Halldin.

dato börjat bestigningen af Nuolja, ha alltför många stannat på vägen, just då de svårigheter, som möjligen funnos, voro besegrade. Sedan man passerat skogsgränsen, slutar nämligen den brantare stigningen snart och ersättes af en mycket långsam, kullig sådan, liksom å Västerfjället från Bydalen. Gång på gång kommer man nu upp på en sådan kulle och ser en ny resa sig några tiotal meter högre upp. Man tror

det är toppen, men väl ditkommen ser man en ny; detta upprepas åtskilliga gånger. Utsikten från de första kullarna är redan så pass storslagen, att man tror att toppen ej kan ge mer, och så vända de bekvämare af turisterna, sedan de forcerat ett par »toppar», kanske 100 meter under den verkliga toppen. Men de göra en stor förlust. Ty åt sydväst och väster öppna sig från toppen vidder af snö och is och emellan dem skarpa kammar, som verkligen imponera.



BJÖRKLIDEN (RAKASJOKKS MELLERSTA KANJON).

Fot. af O. Halldin.

Från Abisko är den treffligaste vägen att följa vildbäcken ofvan turisthyddan på dess norra strand, men på ett par hundra meters afstånd från bäckfåran. I jämnhöjd med det stora vattenfallet är den kritiska punkten. Drar man sig där något åt höger, tar man sig emellertid med lätthet uppför den brantare stigningen. Därefter är färden så lätt, att man nästan skäms.

Utsikten vidgar sig alltjämt. Abiskodalen ligger under oss med sin slingrande silfverstrimma. Alpkedjan i söder blir alltmer imponerande. Adnetjåkkos snöcirkus kommer

alltmera till sin rätt, och utsikten öfver Torneträsk är betydligt grannare än Storsjön från Drommen.

Vi stiga högre. Dvärgbjörken har kastat sig omkull och kryper sakta uppåt, platt utsträckt mot marken; det gäller att gripa fast tag och hålla sig kvar, när snöstormarna yra. Ur den bruna mossmattan lysa enstaka skära och hvita stånd af *Ranunculus glacialis* — vi äro uppe bland de ständiga snödrifvorna.

En sista stormning af en liten kulle, och vi ha nått toppen. Utsikten är grann, men mindre en högfjällsvy än en



NUOLJA.

Fot. af Otto Sjögren.

fjärrsyn. Det är endast i väster som snövidderna komma inpå oss, men där äro de också ganska storslagna. Det vackraste blir dock Pålnoviken med Bardodalen.

För nedstigandet kan man välja flera vägar, jag har försökt tre. Den kortaste är rätt nedför Nuoljabranten öfver östra tunneldmyningen, men den kan endast rekommenderas för tränade alpinister. Den behagligaste och vackraste är rätt på Björkliden. Sluttningen är jämn och bjuder på en mängd nya motiv för kameran. Med en timmes rast på

toppen kan en normal fotgängare ledigt gå från Abisko till Björkliden öfver Nuolja på 6 timmar. Det bör dock rekommenderas att taga ännu ett par timmar på sig, ty under såväl uppstigandet som vandringen nedåt Björkliden träffar man en mängd intressanta detaljer, som förtjäna sin rast och sin plåt. — En van fotgängare kombinerar lätt denna ut-



NUOLJABRANTEN.

Fot. af Otto Sjögren.

flykt öfver Nuolja till Björkliden med besöket vid Silverfallet och marschen hem längs materialvägen.

* *

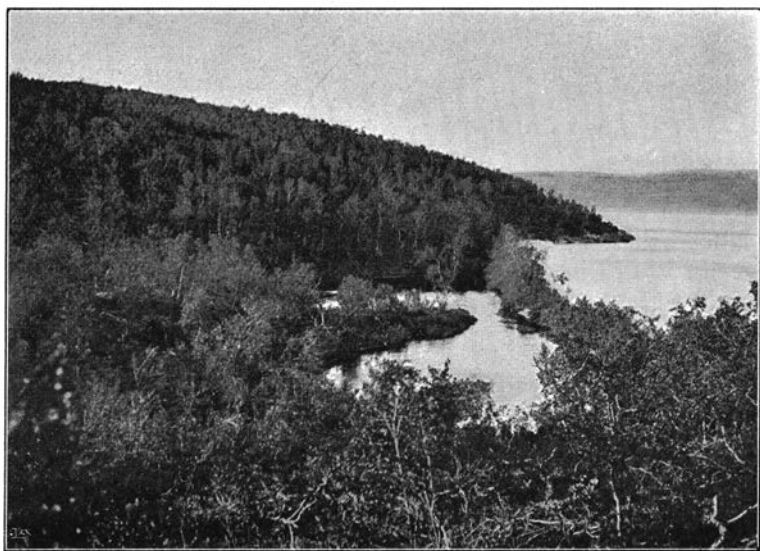
Pålnoviken.

Är det någon möjlighet att skaffa roddare och båt, bör man alltid försöka att komma öfver till norra stranden af sjön. Från denna strand erbjuda sig utsikter öfver Abiskoalperna, som söka sin like. Själfva »andra sidan» har också sina behag. Så rika och vackra skogsängar som vid Snurajokk, Pesisjokk eller Pålnoviken får man verkligen leta efter på sydstranden.



ABISKOALPERNA FRÅN NUOLJAS TOPP.

Fot. af Otto Sjögren.



LAGUN ÖSTER OM SILFVERFALLET.

Fot. af Otto Sjögren.

Pålnoviken har en extra attraktionskraft för turisten: där kan man i regeln räkna på att träffa ett lappläger. Inom räckhåll från Abisko har man i regeln tre lappläger: Rautasjärvi med en filial vid Pesisjokk, till hvilken man kan komma från Kaisepakte station; Pålnoviken och Ripaisenjoki i sjöns nordöstra ända.

Det är i alla fall bekvämast att resa till Pålnoviken för att besöka lappläget. Färden dit i båt kan vara ofantligt behaglig, läget ligger mycket vackert, och det torde i allmänhet vara bebodt.

Det har åtminstone hittills varit lättast att få båt och roddare från Björkliden, och därför resa de flesta turister, som besöka Pålnoviken dit, hvarifrån det blott är 12 km. rodd fram till lappläget. Kan man få båt och roddare i Abisko, är det ju trefligare — då kan man gå tvärsöfver sjön till Jeprinsuolo, tälta där och sedan ro längs norra stranden af sjön. Ror man direkt, tar man lämpligen en kafferast på Pjeskenjarkas yttersta udde. Där finnas några idylliska småholmar och vikar med charmant utsikter.

Pålnoviken är den läckraste idyllen vid Torneträsk. Vegetationen är ovanligt kraftig — såge man ej fjällen, skulle man tro sig vara någonstades på ostkusten af mellersta Sverige. På västsidan af den innersta viken ligger lappläget, i allmänhet 5 à 6 kåtor med talrika invånare. För man med sig ett tält, slås det upp bland björkarna på strandbranten — hvarom icke, slår man sig till ro i en lappkåta.

Jag glömmer aldrig den natt jag 1904 tillbragte vid Pålnoviken. Solskimret dröjde kvar i nordväst; skyarna voro purprade, fastän midnattstimmen var inne, och i Lapporten, som skimrade i magisk glans, stod månen. Det var en natt, då ingen kunde sofva.

Från lappläget är det icke långt öfver till norska gränsen. En kvarts långsam stigning uppför de gamla strandterrasserna genom parkartad björkskog, hög och vacker som i Södermanland, men med smörbollar och *Pedicularis lapponica* och fjällviol i gräsmattan — och man är på norskt område. Från röset öppnar sig en härlig utsikt öfver Bardodalen.

Rautasjärvi.

Det andra stora lapplägrät i Abiskos närhet ligger vid Allesjokks utflöde i Rautasjärvi. Det är helt andra svårigheter, som möta turisterna än vid nyss skildrade exkursion, men det är också vida intressantare väg. I stället för att sitta i en bekväm båt får man gå två och en half mil i hvardera riktningen på fjällstigar, som nå upp till 1,000 m. höjd, och som det torde vara rätt svårt att få någon lots eller bärare, måste man kunna konsten att taga sig fram i fjällen, något som för resten är enkelt nog; och man får, hvad som värre är, själf släpa på hela sin utrustning.

Det är två ungefär lika höga och bekväma fjällpass som leda till Rautasjärvi: genom Tjuonavagge och Nissonvagge. Det är bäst att taga det förra på bort- och det senare på hemvägen.* Man får då se fjällen under något olika synvinkel, och det vinna de på.

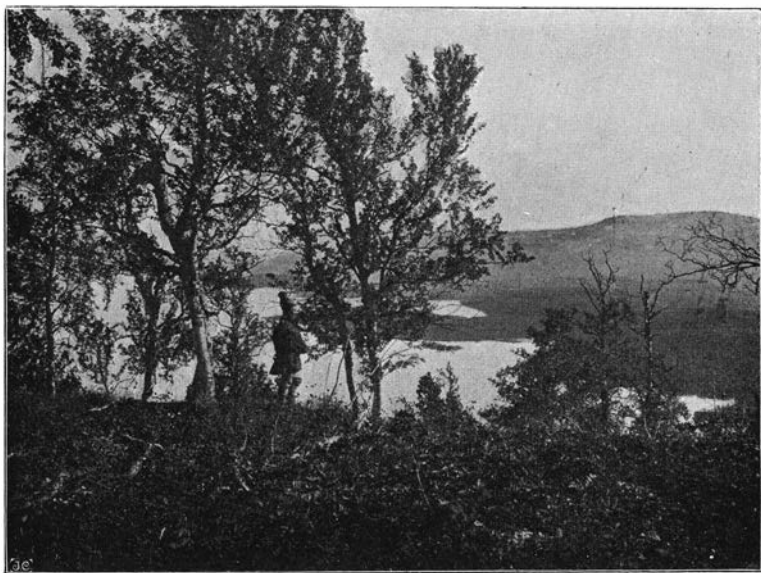
Vi voro tre kamrater, som bröto upp från Abisko något efter middagen, naturligtvis ett par timmar senare än vi beslutat. Dagen var het, och vi hade rätt tung packning: kameror, håfvar, linor och ett par dagars proviant. Viledo också af värmen, till dess vi hunnit öfver skogsgränsen, där de friska fjällfläktarna började svalka oss. I björkskogen är terrängen småkuperad, man går öfver den ena lilla moränen efter den andra, kring otaliga tjärnar och små myrar förbi Njakatjavelk och Badduskullen, hvarifrån man har en vacker utsikt öfver Torneträsk.

Något högre upp börjar björkskogen bli glesare och luften vidgas — fjällheden med de sista rododendron och talrika alpsippor tager vid. Det dröjer ej länge, innan man befinner sig midt i ett mycket kuriöst moränlandskap. Hela trakten är ett nätverk af gruskullar med mellanliggande små sänkor, oftast upptagna af en spegelklar tjärn, hvilken omkransas af låga björkar, som här kunna trotsa fjällstormarna.

Snart lämnar man äfven denna del af dalslätten bakom sig och kommer in i Nissonjokks dalgång. Älfven har skurit

* Alltså i omvänd ordning mot hvad som här nedan skildras.

sig djupt ned genom skiffrarna; den rinner emellan inemot ett tjugotal meter höga nästan lodräta väggar. De permanenta snöfläckarna börja gå ned mot dalbotten; isbryggorna ligga tätt öfver älven. Torneträsk försvinner, dalen gör en liten krök, och vi äro omgifna af branta berg på alla sidor. Själfva dalbotten vidgar sig och breder ut sig till en bred bädd, där floden långsamt strömmar fram i talrika rännilar, som skiljas och förenas i brokigt virrvarr.



VEGETATIONSBILD FRÅN PÅLNOVIKEN.

Fot. af Otto Sjögren.

Till sist får dalen nästan ingen sluttning — vi äro i passet. Nissontjåkcos amfibolithjässa reser sig nästan tvärbarrant öfver de mjukare skiffrar, som bilda den breda och plana dalbotten. På andra sidan öppnar sig en snöhöljd dal inåt Adnetjåkko. Vi svänga rundt Kielaspuoltatjåkcos låga rygg, och det härligaste panorama öppnar sig för våra ögon. Rätt under oss ha vi Rautasjärvis blågröna vatten, i söder begränsadt af ett tvärt bergsstup. I sydväst snötopp vid snötopp i Allesvagge — mot väster och öster branta fjällsluttningar — men längst borta i sydost blånande höjder utan snö.

Vi hunno fram till björkgränsen vid niotiden på kvällen och blefvo gästfritt mottagna i lappkåtorna, som här ligga i själfva skogsgränsen, ett par km. från sjön, med en utsikt, som ej finnes på många ställen i Sverige.

Det dröjde långt fram på natten, innan det blef någon hvila af. Den lapska matlagningen har just inte brådtom — och detsamma är fallet, när maten skall förtäras. Efteråt en blossande pipa i kåtans halfskymning, vid ljudet af björk-



NISSONJOKK.

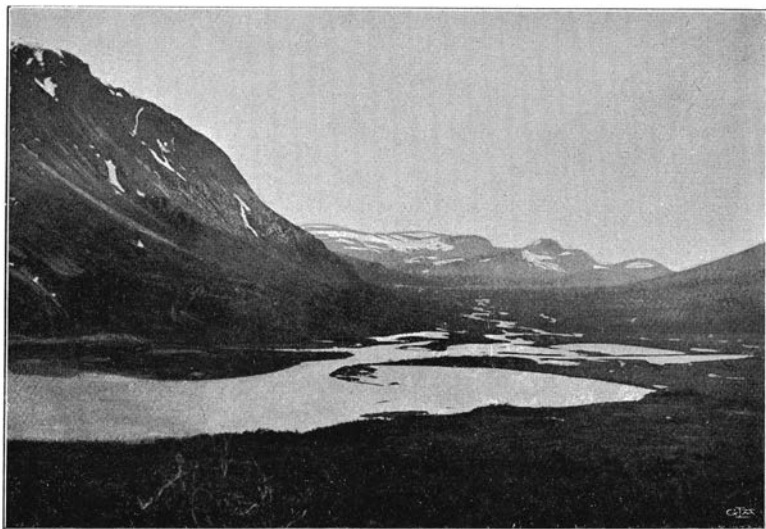
Fot. af Otto Sjögren.

brasans sakta knastrande och lapparnas söfvande prat — och sedan till kojs på renhudar och storbrokiga filter kring den pyrande elden.

Nästa morgon kommer med klar, ljusblå luft, mot hvilken snön på fjällen ter sig i bedårande prakt. Sedan vi frukosterat på torrkött och glödbakadt bröd gingo vi nedför björk-sluttningen till sjöstranden. Efter en stund kom en lappbåt, låg, smal, lång och rank med en liten tös som roddare — och efter många besvärligheter och påstötningar på sand-

bankarna i Allesjokks delta hade vi lämnat öarna med sina fiskarkåtor bakom oss och lade till på södra stranden af sjön med dess stora lappby. Här hade vi den oturen att träffa på två læstadianska predikanter. Dessa sågo genast, att vi ej hade den rätta tron, och började se på oss snedare än som var treftigt. Genom Mikkil Nias bemedling lyckades vi dock få låna en båt, och så begåfvo vi oss ut på arbete.

De turister, som komma till Rautasjärvi, böra ej försumma att ro ut på sjön och på några km. afstånd gå upp



ALLESJOKKS DELTA I RAUTASJÄRVI.

Fot. af Otto Sjögren.

på slutningen af Vittjavare med dess präktiga strandlinjer. Jag hänvisar till de meddelade bilderna och ber läsaren observera den kontrast i landskapstyp, som möter åt väster och åt öster. Åt väster öppnar sig en verklig fjälldal med branta snöhöljda toppar — åt öster ge fjällskiffrarnas alpper rum för milda, blånande urbergshöjder, allt flackare, ju längre österut.

När vi på e. m. återkommo till lappbyn, var fanatismens blomma fullt utslagen. Vi hörde redan på ett par km. afstånd, hvad som var på färde. Efter någon timmies

rast bröto vi upp, rodde tvärsöfver sjön och tillbringade natten i kåtorna på norra stranden af sjön.

Frammot middagen följande dag lämnade vi Rautasjärvi och gingo denna gång rakt på Lapporten. Mot norr öppnar sig en vid dalgång, som på nordsidan afvattnas af Pessinenjokk. Här går lapparnas flyttväg ned till Kaisepakte.

Man svänger af in i passet. I tre à fyra kilometer går man i vatten upp till fotknölarna, men så snart man



RAUTASJÄRVI MOT VÄSTER.

Fot. af Otto Sjögren.

passerat Tjuonajaures dammorän blir lutningen större och terrängen bekväm nog. Man färdas genom samma egendomliga moränlandskap som vid Nissonjokk, här afbrutet och genomfåradt af några präktiga bäckar, på hvars stenstränder Arnica alpina finnes i massa. Nedstigandet genom björkskogen går raskt. Vi voro framme i Abisko kl. nio på kvällen. En kortare väg för genom Pessinenjokks dalgång ned till Kaisepakte station. Denna är särdeles bekväm och har under vissa tider af sommaren att bjuda på några lappkåtor i trakten af Pesisjaure.

Ripaisenjoki.

På tal om lappläger borde väl nämnas några ord om det tredje, som finnes vid träsket. Det ligger vid *Ripaisenjoki*, mindre än en halfmil från Kattovuoma, det celebra nybygget vid Jostojärvi. Det kan väl knappast komma i fråga för en turist från Abisko att resa dit. Har man båt och roddare och godt om tid, kan man ju ändock reflektera därpå, ty de fem milens rodd är intressant nog.



RAUTASJÄRVI MOT ÖSTER.

Fot. af Otto Sjögren.

Under vägen och där borta i öster möta vi landskaps typer, som äro vidt skilda från Abiskotypen. Vid Ripaisenjoki är det slut på fjällen. Vi möta vida, lågländta slätter med breda floddalar, öfver hvilka isolerade höjder sticka upp. Och äfven detta område har sin skönhet, annorlunda, men icke mycket mindre än fjällens. För fiskaren och jägaren erbjuda dessa trakter, afstängda och svårtillgängliga som de äro, mycket af intresse; och de lappar, som bodde där, voro de trefligaste och gemytligaste af dem jag träffat på.

* *

Kårsojökeln.

Vägen till Kårsojökeln erbjuder just inga svårigheter att tala om, men är dock så pass besvärlig och tröttande, att den endast kan komma i fråga för något tränade fjällvandrare. Det är en utfärd om mer än 4 mil, som man ej med minsta utsikt till någon behållning kan göra på en dag; man måste alltså föra tält med sig eller öfvernatta under bar himmel. Vädret är i allmänhet ogynnsamt för utfärder till jökeln, som nästan konstant är svept i täta dimmor. Här, som vid besök i Vassijaure, bör man därför gärna afvakta ostvind, innan man besluter sig för en färd upp i Kårsodalen.

Vägen är drygt 20 km. Man följer Abiskojojokks och Kårsovaggejokks terrasser, där terrängen i det hela är bekväm och jämn med svag stigning, men kanske väl sumpig här och där.

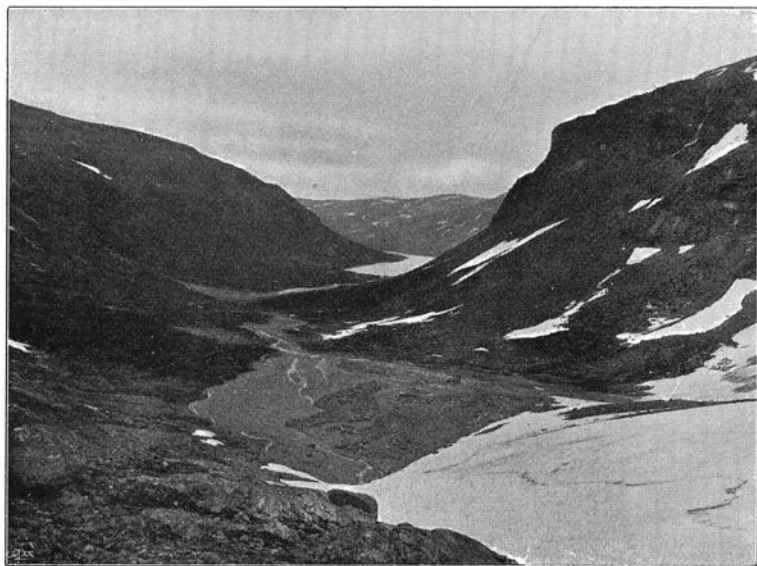
Dalen tränger alltmera ihop sig, bergen bli brantare och hänga öfver, skogen tunnar ur. Vi passera ett par små rännilar, som störta ned från Tsasinnjaskatjåkkos brant, ett öfvergifvet lappläger och björkskogen ligger bakom oss. Men enstaka björkbestånd gå på skyddade lokaler vida längre in i dalen.

Strax öster om Kårsovaggepakte är den kritiska punkten, där det har inträffat att turister måst vända om. Det är en liten bäck, ofta obetydlig och nedåt sjön, där den grenar sig, möjlig att komma öfver utan att man väter skodonen — men understundom ganska vattenrik och tråkig att vada öfver.

Sedan man passerat denna, är vägen fortfarade lätt, men tröttsam. Blockrasen börja gå ned i dalbotten, man får klättra bland stenarna många kilometer, men här börjar också belöningen för ansträngningarna. Plötsligt ligger Kårsojaure framför oss, den ljusgröna jökelsjön, hvars i mjölkhvitt skiftande yta ligger så härligt inbäddad mellan tvärstupande berg. Medför man icke tält, gör man klokast i att göra halt här och söka skydd för natten i någon af de naturliga hålor, som de hopade blocken på fjällbranten åstadkommit. Doc. Ekman och

jag tillbragte sommaren 1904 en natt i en sådan håla.* Vi sofvo där charmant i våra sofsäckar, trots det att det regnade och snöade utanför. Från denna kula, där det inom parentes finnes ovanligt godt om enbränsle, har man ett hänförande panorama öfver Kårsojökeln och sjön.

Vägen därifrån till jökeln är icke lång. Den går förbi ett stort gräsbevuxet delta samt uppför en blockrik stigning



KÅRISOJÖKELN OCH KÅRSOVAGGE.

Fot. af Otto Sjögren.

längs den slingrande jökelsäckens ackumulationsområde. Af själfva jökelsen ser man under juli ej mycket. Den är täckt af oerhörda snömassor, som först afsmälta långt fram i augusti.

Vid vårt besök voro jökelns högre partier insvepta i tätt dimma, hvarför vi för denna gång måste afstå från vår plan

* Vi förbättrade och tätade denna stenkula så godt sig göra lät, så att den torde vara så god som ett tält, och byggde ett röse på toppen. Den ligger 1—1½ km. öster om deltats mynning i Kårsojaure, på ungefär 125 m. höjd öfver sjöns yta. — De sofsäckar, vi buro med oss, bestodo af två tunna tygsäckar inuti hvarandra med mellanrummet fyllt med dun — de vägde blott 2½ kilo och voro rätt varma. Naturligtvis lade man ett stycke vaxduk under dem för att utestänga fukten från marken.

att gå tvärsöfver densamma och Vassijökeln ned till Vassijaure. Som längre fram kommer att skildras, hade jag 1905 tillfälle att fullfölja vår ursprungliga afsikt.

* *

*

Somaslaki.

Ehuru ett besök vid Kårsojökeln är rätt intressant och givande äfven för icke fackmän, öfverträffas dock denna ut-



PALLIMJOKK.

Fot. af S. Ekman.

färd i alla afseenden af den som nu skall skildras, nämligen bestigandet af Somaslaki. En sommar vid Torneträsk bör krönas och afslutas med denna exkursionernas exkursion till den ståtligaste af Abiskoalpernas snötoppar.

Det är egentligen augusti, som lämpar sig för utflykter af detta slag. Tidigare på sommaren äro Abiskodalens fjälltoppar ofta krönta af moln, som nog taga sig så bra ut nedifrån dalen, men som göra en bestigning föga givvande. Det är eftersommarens klara luft och molnfria horisont, som göra en sådan utflykt till hvad den bör vara.

Det är en lång och ansträngande exkursion, men erbjuder för den som har fjällvana inga större svårigheter. Man får ju vada till knäna i Nissonjokk och i flera timmar klättra uppför branta snöfält eller blockskred, men jämför man bestigandet af Somaslaki med de svårigheter, som möta vid de flesta andra skandinaviska toppar af motsvarande höjd, är det rätt enkelt. Det ledsammaste är egentligen marschen genom den ändlösa björkskogen och öfver den långsluttande fjällheden till dess man kommer fram

till fjällets fot. Fågelvägen ligger Somaslaki endast 11 km. från Abisko, men med den stigning som höjden representerar samt de krokar man för bekvämlighetens skull måste göra, blir det ungefär två mil till toppen. Det blir alltså en ganska dryg dagsmarsch äfven för tränade turister.



PÅ SOMASLAKIS SNÖFÄLT.

Fot. af S. Ekman.

Jag vill främst af alla rekommendera den väg som docenterna Ekman och Hesselman samt jag följde 1904, när vi bestego toppen. Som det framgår af fotografierna och kartan, består Somaslaki af två toppar, skilda af en cirkusdal, som fylles af ett snöfält med en liten jökel. Den västra toppen, som är den lägre, sluttar sakta mot norr, under det att den högre östra är betydligt brantare. Det är då klart, att vägen till toppen bör gå öfver den lägre »förtoppen».

Vid niotiden på morgonen den 18 augusti bröto vi upp från Abisko. Marschen genom björkskogen var rätt påkostande: solen gassade ned från en så godt som molnfri himmel. Sedan vi vadat öfver Nissonjokk, som i sitt nedre lopp rinner genom vackra, plana terrasser, blef terrängen intressantare. Snart ha vi lämnat björkskogen bakom oss och gå öfver Pallimjokk. Denna älf har en af de vackraste klippbäddar, som finnes i Skandinavien. Väggarna stupa lodrätt från en höjd, som betydligt öfverstiger höjden af Rakasjokks s. k. kanjon. Vi äga där äfven en motsvarighet till Silfverfallet, likaledes i stor skala. Vi gå öfver Pallimjokk, på någon af de talrika snöbryggorna strax ofvanför fallet — och stå vid fjällets fot. Strax till höger om oss ha vi den oerhördt imponerande Kieronabranten med sin vackra arktiska sjö — kartans jökel. Rätt öfver oss ha vi Somaslakis snödöm; till vänster och bakom oss Pallimvaggens gröna grässluttningar och Träskets blånande djup.

Stigningen börjar bli brant. Lyckligtvis äro blocken af medelstorlek, så att de erbjuda ganska bra fotfäste, och i sned riktning mot fjällets snöcirkus gå långa smala drifvor med måttlig stigning. Vi följa dessa snöfält fram till branten. På själfva kanten följa vi sedan ännu en lång permanent drifva, tills vi äro uppe i jämnhöjd med snöcirkens krön.

En kort rast, och sedan tvärsöfver den jämna snöytan, rätt fram mot Somaslakis stortopp. Snart blir stigningen så brant, att vi få kämpa oss fram steg för steg. Utsikten vidgas alltjämt. Topparna i söder sticka fram den ena efter den andra. Snart ser man öfver Somaslakis lägre topp de norska fjällen ända ut på Lofotens öar med deras skarpa

tandformer. Vi äro uppe på toppens jämna snöfält. Endast på ett ställe sticker fast berg fram ur snön; där står ett röse 1761 m. ö. h., troligen byggdt af den kartograf, som kartlade trakten.

Utsikten är hänförande. Jag vill nästan våga påståendet: ingenstädes i Sverige ser man dess like. Ty från intet annat svenskt högfjäll än här vid Abisko kan blicken omfatta på en gång det vanliga snöpanoramat, Atlantens fjälltyngda öar samt den väldiga insjön med dess egendomliga färg-



FRÅN SOMASLAKI MOT SÖDER (KUOTOJOKKO).

Fot. af S. Ekman.

skiftningar. Det behöfdes en skald, och en stor skald, för att till fullo skildra skönheten af detta panorama.

En detalj! Glöm ej bort att stiga ned ett stycke mot sydost. Branten mot Adnetjåkko har ett högst egendomligt och imponerande utseende, genomfärad som den är af väldiga, nästan lodräta raviner och mellan dem kvarstående ryggar.

Vi tillbragte mer än en timme på toppen. Härunder hade vi bl. a. tillfälle att som alla, som i dessa trakter aflägsna sig något från de vanligaste stråkvägarna, korrigera kartan. Mellan Själlatjåkko och Adnetjåkko har denna en

väldig jökel af 3 km. längd. På den plats, där denna skulle ha legat, upptäckte vi en brungrön mossmatta, men i ett par små cirkusdalar på Själlatjåkko funnos däremot åtminstone två små men tydliga jöklar, som kartan glömt bort.

Nedstigandet gick bekvämt. Vi satte oss på snön, gåfvo



SOMASLAKIS S. Ö. BRANT.

Fot. af S. Ekman.

oss litet fart med händer och fötter — och så bar det af i svindlande fart utför snöbranten, först ned till cirkusdalens början och sedan nedför östra sidan af det snöfält, som fyller denna och som i sin midt har en vacker liten jökel.* Strax nedanför denna gjordes nu det andra fyndet

* Varning för en stor spricka i snön, som går tvärsöfver cirkusdalen; den höll på att stå en af kamraterna dyrt.

i Sverige af grön snö — den röda snön var så riklig, att den ej längre tog vår uppmärksamhet i anspråk.

Därför gingo vi öfver samma snöfält som på uppstigandet. Solen stod nu rätt lågt, och vi fingo se det vackraste »Alpenglühn», som någon af oss skådat.

På återvägen marscherade vi öfver en jämnare och trefligare terräng, närmare Abiskojokk. När vi kommo in i björkskogen, var det redan skumt, och innan vi hunno fram till Abisko, var klockan redan öfver elfva.

NYA UTFLYKTER 1905—1906.

Det är underbart, hur slösande rik naturen är mot vissa trakter. Under det att enorma vidder af vårt stora land i enformighet söka sin like, koncentreras naturskönheten på andra ställen, som tyckas enkom skapade till små turistparadis. Det finnes väl få trakter där detta är så tydligt, som i öfversta Lappland. Efter den långa färden mellan Boden och Kiruna kommer man till Torneträsk och är plötsligt midt i den vackraste fjällnatur, där den blånande sjön, de hvita snöfjällen och den grönskande dalen smälta ihop till en större, skönare enhet.

Och vid hvarje nytt besök träffar man nya drag af Torneträskes säregna skönhet. När man första gången ser Träsket från kupéfönstren, frapperas man af de grandiosa formerna, af solskenet öfver sjön och fjällen — man besluter sig för att dröja där en eller annan dag. Det intryck, man för med sig, blir så starkt, att man nästa sommar måste återvända för att genomströfva nya trakter, litet längre bort från Turiststationen, och upptäcka nya, alltjämt nya detaljer, delikata eller storslagna. Och vid Torneträsk finns det utrymme. Ännu finnas där dalgångar, där ingen turist satt

sin fot — fjälltoppar, som vänta på sin besegrare — gröna fjällsluttningar, där ännu intet tält stått.

Det som gör Abisko så tilltalande för mig är den äkta svenska skönheten öfver dess fjäll. Inga skarpa spetsar och nålar, som vid den norska kusten, inga oroliga och ängsliga former. Stolta och majestätiska drömma fjällen öfver den väldiga sjön. De äro så olika de främmande bergen, så karaktäristiska för det land, som bär dem och där de passa så väl. Vi tröttna på fjordar och teateralper, men ej på dessa stilla drömmande snöfjäll.

Det lider heller intet tvifvel, att icke Abisko med dess goda kommunikationer, dess friska fjällluft och stolta vildmarksro rätt snart blir en turistplats som få — och inom några år kommer att intaga den rangplats, som med rätta tillhör det.¹ Den nya Turiststationen har redan en säsong bakom sig, hvilken i rikt mått förverkligade de förhoppningar, man ställt på Abisko som turistort. Det är endast en tidsfråga, när ett sanatorium och sommarvillor komma att växa upp kring den gamla hvilopunkten i vildmarken.

När turistvägen från Abisko till Kebnekaise och Stora sjöfallet blir ordnad, kunna vi, utan att öfverdrifva, proklamera Abisko som naturligt centrum för de svenska fjällbestignarna.

Till de i Årsskriften 1905 lämnade planerna för utflykter från Abisko skall jag nu foga några nya anvisningar på marscher, som jag somrarna 1905 och 1906 själf gjort och som befunnits turistiskt gifvande. De flesta af dessa färder ställa nog på deltagarna något större fordringar än de förut skildrade, men de flesta svårigheterna torde det dock ej fordras alltför stora ansträngningar att öfvervinna.

Frågan om förare och bärare blir svårare. Ty då man aflägsnar sig längre från järnvägen, måste man medföra tält, om man vill dröja borta mera än en dag. Och det är ännu

¹ För botanister behöfver Abisko efter de senaste somrarnas växtfynd ej någon rekommendation. Det torde numera vara Skandinavien's förnämsta fyndort för fjällväxter.

ondt om bärare i Abisko. Troligen finns det väl ändå någon lapp, som kan hållas kvar vid Turiststationen, när han på försommaren kommer och letar efter sina renar, liksom vi 1905 gjorde med allas vår Nikko.

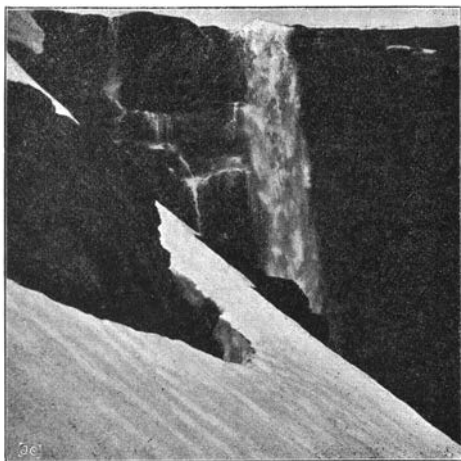
* *

*

Öfver Kårsojökeln från Abisko till Vassijaure.

Under ett sammanträffande af gynnsamma omständigheter företogo vi, ett rätt stort sällskap från Abisko, denna synnerligen intressanta, men åtskilligt tröttande färd. För att så fort som möjligt komma ur björkskogen valde vi en väg, som visade sig vara den bästa möjliga för alla färder till Kårsojökeln. Vi började nämligen med den vanliga Nuoljabestigningen. Sedan vi kommit upp öfver det stora fallet i Nuoljabäcken, öfvergingo vi denna samt vandrade mot sydväst under långsam stigning, till dess vi nått 1000 m. höjd.

På denna nivå höllo vi oss sedan under hela marschen fram till Kårsovaggepakte. Härigenom vunno vi stora fördelar. Från denna höjd hade vi en utsikt, som var betydligt ståtligare än nedifrån dalbotten. Under hela vägen öppnade sig det ena granna panoramat efter det andra, allt storslagnare, junärmare jökeln vi kommo. Det var också mycket bättre



NUOLJABÄCKENS FALL.

Fot. af Emil Almqvist.

terräng på 1000 meters höjd än nere i dalbotten. Timtals gingo vi öfver jämn fjällhed och långsträckta fasta snödrifvor, som i hög grad minskade ansträngningarna. Och det är också

något annat att gå i den höga härliga luften högt öfver skogsgränsen än att följa en bäck med dess videsnår eller kämpa sig fram öfver blockmarkerna i dalen.

Sedan vi följt Tsasinnjaskatjåkkos och Ladnatjärros sydsluttning fram till den strida bäck, som kommer ned från Kåppasåive, öfvertvårade vi Kårsovaggepaktes rygg och började sänka oss ned i dalen. Denna plats, rätt ofvanför stenkulan i Kårsovagge, erbjuder en af de ståtligaste utsikter, man kan tänka sig. Djupt under oss hade vi Kårsojaure, där isen just började bryta upp.¹ Sakta höjer sig nu dalen upp till jökeln, och ofvan denna resa sig till imponerande höjd de båda fjälljättarna Vassitjåkko och Vuottasreita. Här måste man emellertid stiga ned i dalen, enär dalsidan längre fram mot jökeln blir alltmera brant och till sist slutar i en nästan lodrät vägg, där det är förenadt med en viss risk att taga sig fram.

Vid midnatt voro vi framme vid jökeln och började bestigningen. Sedan vi väl kommit upp på jökeln, var marschen ovanligt enkel. Jökeln var täckt af hårdt packad, sprickfri snö, fast och bekväm att gå på. Det dröjde därför ej så länge, innan vi nått jökeln's högsta punkt omkring 1300 m.



KÅRSOJÖKELN.

Fot. af O. Sjögren.

ö. h., där ett härligt panorama öfver gränsfjällen öppnade sig för våra blickar.

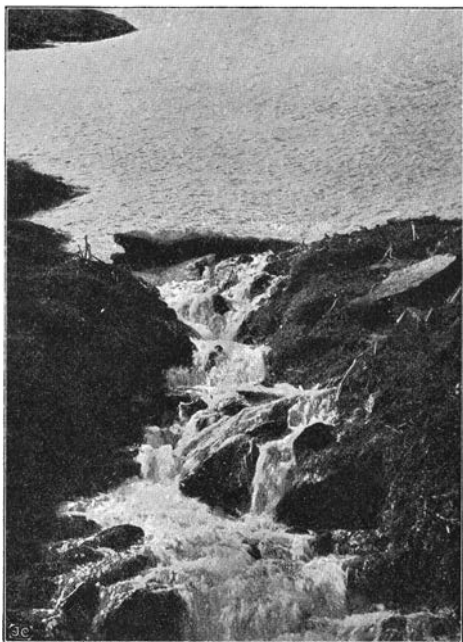
Det gällde nu att börja nedfärden. Efter ett fruktlöst försök att nedstigamot den punkt, där kartan utan skäl i naturen placerat Vassitjåkko, vände vi om,

bestego Vassitjåkko och följde dess långsträckta ås på något mer än 1500 meters höjd mot nordväst, i afsikt att stiga

¹ Det var den 2 juli 1905.

ned till dalbotten, så snart lämpligt tillfälle yppade sig. Detta dröjde emellertid rätt länge, och marschen på Vassitjåkcos snöfält, där solen brände och vi sjönko ned till knäna i den lösa snön, var allt annat än angenäm, ehuru det beundransvärda panoramat något försonade oss med tillvaron.

Sedan vi gått rundt en väldig halfcirkelformig svacka i berget, började vi sänka oss c:a 1 km. söder om den på kartan markerade toppen 1412 m. ö. h. Vi hade nu gått i 20 timmar och längtade att så snart som möjligt komma fram till Vassijaure. Därför beslöto vi oss för att här söka nå dalbotten, ehuru en fortsatt vandring mot norr och nord-

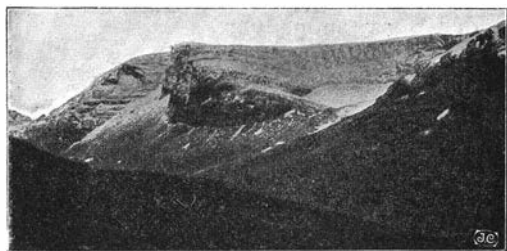


FJÄLLBÄCK Å NUOLJAS NORRA Fot. af A. Roman.
SLUTTING.

ost skulle ha erbjudit oss en bekvämare väg. Det blef en ytterst riskabel färd, då vi på alla fyra måste hasa oss ned i bäckfåror utför tvenne branta afsatser, där vi sänkte oss 700 meter. Till sist voro vi i dalbotten och intågade i turiststugan jämnt 24 timmar sedan vi lämnat Abisko. Jag vill på det bestämdaste varna för att följa den väg vid nedstigandet från Vassitjåkko, hvilken vi använde, liksom jag måste afråda från att öfver hufvud taget, utan noggrann kännedom om Vassitjåkko, anträda exkursionen i den ordning, som vi gjorde. Endast tidigt på sommaren, innan snön på jökeln smält undan, när himlen, som vid det tillfälle, då vi gjorde färd, är absolut molnfri, när vinden är östlig och icke ett

spår af dimma är till finnandes vare sig öfver jökeln eller på Vassitjåkko, kan man med utsikt till framgång börja färdens från Abisko.

Från Vassijaure däremot, som ligger närmare den kritiska punkten, kan man lättare bedöma vädrets hållbarhet och välja den gynnsamma punkten för att bestiga Vassitjåkko.



KEDKEJEKNA VID VASSIJAURE.

Fot. af O. Sjögren.

Detta sker nämligen med den minsta ansträngningen från Vassijaure järnvägsstation eller också från den innersta delen af Vassivagge.¹ Då har man också denna ansträngning i början af exkursionen och ej då man är uttröttad af en lång marsch. Utflykten är för öfrigt bland de mest givande, man kan göra i dessa trakter, men kan endast lyckas vid klar himmel och gynnsam vind, något som under normala somrar torde vara tämligen sällsynt.

*

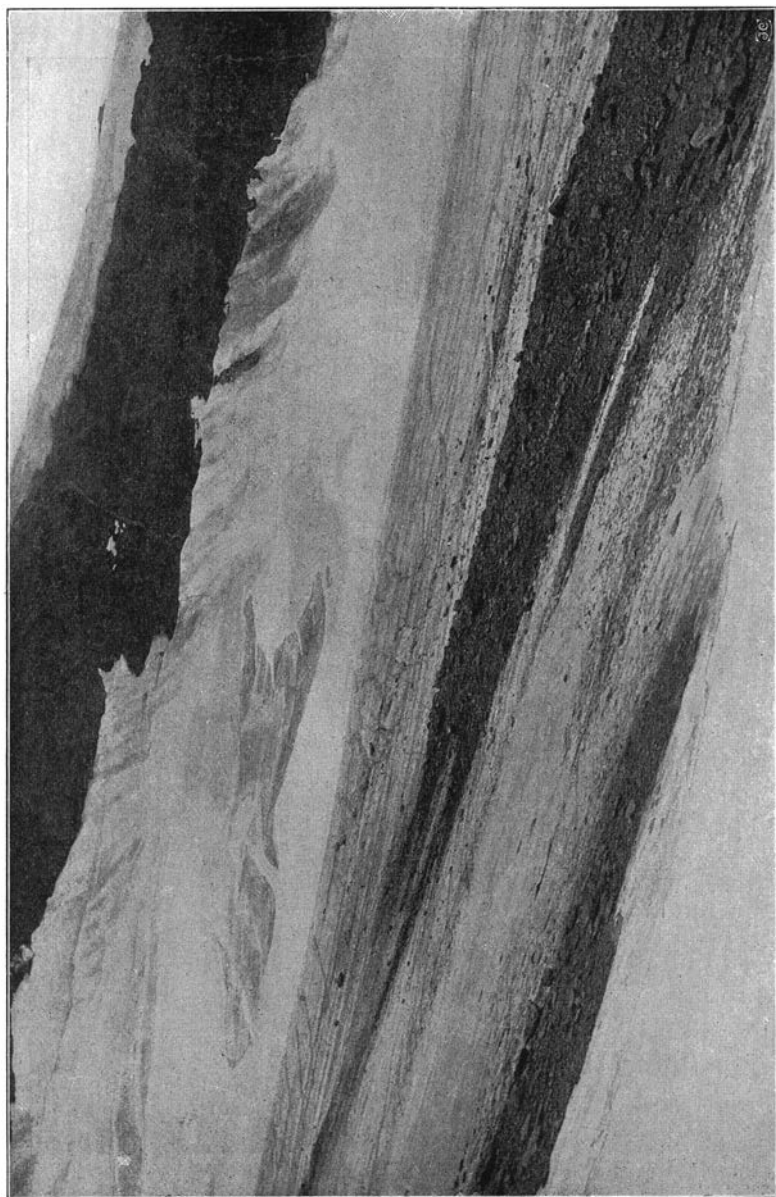
*

*

Smärre utflykter i närheten af Abisko Turiststation.

Nissonjokk och Marmorbrottet. En lätt promenad för turister, som ha knappt om tid. Man följer Abiskoajokks östra strand genom den härligaste björkskog fram till (3 km.) den höjd, där floden skär in i en dolomitklippa, i hvilken man anlagt ett marmorbrott. Från kullen har man en särdeles vacker utsikt öfver Abiskofjällen. Här komma de betydligt mer till sin rätt än från järnvägen, där den långsluttande förgrunden kommer dem att sjunka ned. Just från marmorbrottet, där den närmaste förgrunden är Nissonjokks plana terrasser, får man ett begrepp om fjällkedjans verkliga höjd. Går man sedan en kilometer mot söder fram till Nissonjokks

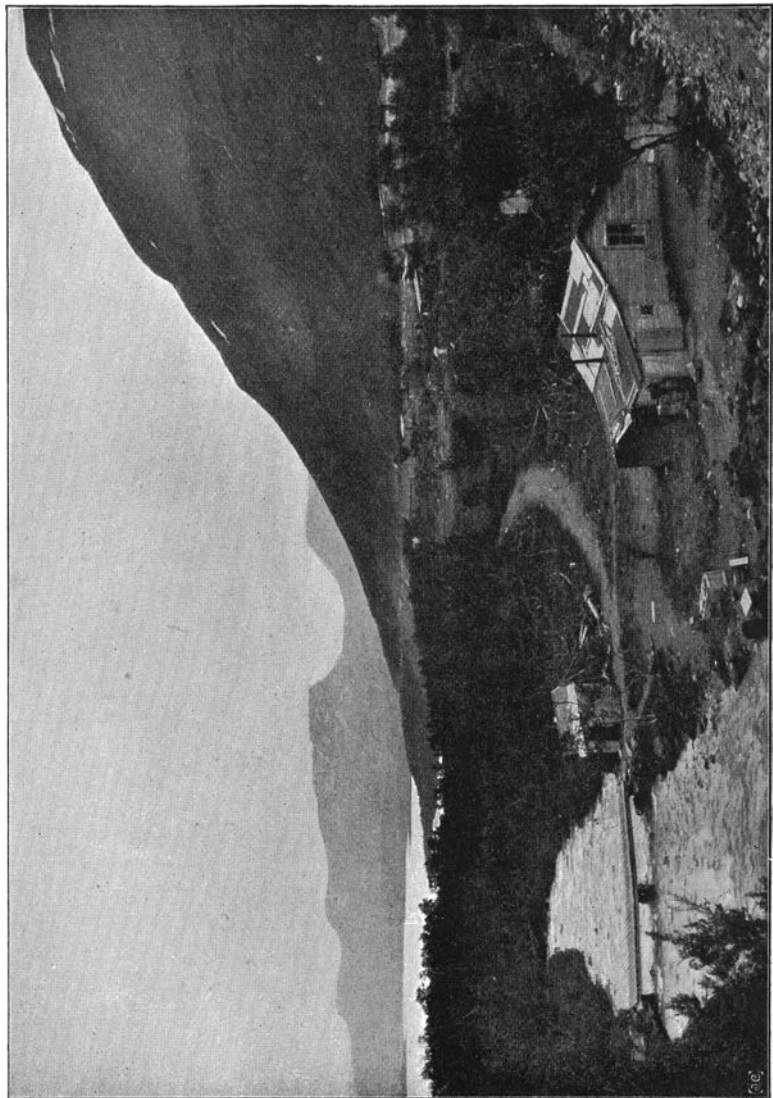
¹ Alltså i närheten af den punkt, där vi först tänkte stiga ned. Uppstigandet där är betydligt lättare än nedstigandet.



36

KEDKEJÖKELN.

Fot. af O. Sjögren.



FRÅN BJÖRKLIDEN. RAKASJOKK OCH GAMLA MATERIALVÄGEN.

Fot. af M. S. Glas.

myrning, befinner man sig i en vegetation som gör intryck af en fruktträdgård.

Från Abisko öfver Tsasinnjaskatjåkko till Björkliden. Denna exkursion är en variation af Nuoljabestigningen, som erbjuder vissa fördelar framför denna. Man får se Abiskoalperna under en annan, trefligare synvinkel än från Nuolja. Och så har Tsasinnjaskatjåkko något att bjuda en geologiskt intresserad turist, som Nuolja ej har så vackert och så tydligt: en del storslagna flytjordsbildningar, af delvis ej förut beskrifna former.

För denna exkursion följer man till en början samma väg som för den nyss skildrade färden till Kårsojökeln och har samma bedårande panorama öfver Abiskoalperna. Sedan man gått rundt den första toppen af Tsasinnjaskatjåkko, svänger man af mot norr och följer sedan Kåppasjokks östra strand ned till Björkliden. På vägen träffar man ett mycket vackert fall, som Kåppasjokk bildar strax ofvan skogsgränsen — och utsikten öfver Torneträsk är fullt så storslagen som från Nuolja.

* *

*

Pålnoviken och Bardodalen.

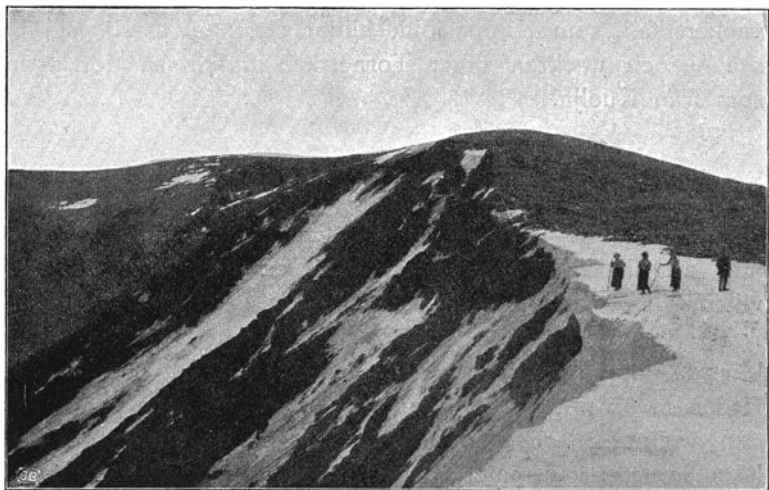
När, som vi våga hoppas, en motorbåt framdeles kommer att finnas på Torneträsk, blir exkursionen till Pålnoviken gifvet den förnämsta och mest gouterade af de utflykter, som komma att göras af de flesta turisterna. Det blir då lämpligt att utvidga denna färd något och sträcka färden in öfver gränsen fram till Sördalens härliga kanjon — den vackraste och egendomligaste af de kanjoner, som tillhöra Torneträsksystemet. Jag säger Torneträsksystemet, ehuru dalen ligger i Norge; men dess beskaffenhet och historia knyter den så nära till Sverige och Torneträsk, att en skildring af Torneträsk blefve onaturlig, om där ej funnes plats för Bardo Sördal. Denna ända till 180 m. djupa klyfta, med sina lodräta väggar, är nämligen bildad af afloppet för den isdämda sjö, som under afsmältningsperioden utbredde sig öfver de trakter, där Torneträsk nu ligger. Torneträsk

vattenmassa störtade då med ett ståtligt fall ned i Bardo-älven, och denna djupa ränna, som nu intages af en långsträckt sjö, är utgräfd af Torneträsk's vatten. Då man redan en km. in på norska sidan har en härlig utsikt öfver Sördalens kanjon, bör naturligtvis ingen besökande vid Pålno-viken försumma att göra denna utflykt, som knappast tar ett par timmar i anspråk.

* * *

Nissontjåkko.

Nissontjåkko är det högsta fjället i Abiskokedjan. Liksom de öfriga amfibolitbergen vid Torneträsk har det en synnerligen karaktäristisk form. Högfjället reser sig plötsligt öfver de lägre, mjukare skiffrar, som bilda Abiskoslätten. Därefter blir stigningen jämn och rätt ringa ända upp till toppen. Sydostslutningen däremot är tvärt afklippt, och från toppen



NISSONTJÄKKO.

Fot. af O. Sjögren.

skådar man ut öfver en afgrund, där dalbottnen ligger djupt under ens fötter.

På grund af sin byggnad är berget ganska lätt att bestiga från nordväst, men endast därifrån. Då afståndet till Abisko fågelvägen ej är mer än 13 km., är det en lämplig

dagsexkursion. Den kräfver dock äfven för vana turister 15 timmar; man bör alltså ej bryta upp alltför sent på morgonen, om man ej i björkskogen vill bli öfverraskad af mörkret.



NISSONTJÄKKOS TOPP.

Fot. af O. Sjögren.

Det var en af de sista dagarna af augusti, som vi, fyra man högt med lappen Nikko som bärare, gåfvo oss af för att bestiga Nissontjåkko. Det var en molnfri dag, som lofvade och gaf det bästa.

Till en början följde vi den vanliga vägen till Lapporten, till dess att Nissonrippes väldiga kittel öppnade sig framför oss. Därefter följde vi, sakta stigande uppåt, den västra stranden af den lilla bäcken, som kommer fram ur dalen. Snart har man svängt förbi den längst utskjutande ryggen af berget, och fjällväggen börjar bli allt brantare öfver oss.

Rätt ofvanför oss ha vi en väldig snödrifva, som går uppåt mot Nissontjåkko's rygg. Till vänster om denna började vi klättringen uppför det branta berget. Här



ABISKOJOKK OFVANFÖR NISSONJOKKS INFLÖDE.

Fot. af Emil Almqvist.

var det enda svåra stället på hela färden. Sedan vi här kämpat oss upp bortåt 300 meter, följde vi den långsluttande fjälllåsen.

Det var en mycket lätt marsch, som återstod, tills vi nådde toppen. Utsikten därifrån var också nästan för vacker för att vara vunnen med så små ansträngningar.

På grund af sitt läge erbjuder Nissontjåkko det vidsträckteste panoramat i trakten; det är det östligaste af högfjällen vid Torneträsk och har därför den aflägsnaste horisonten mot öster. Blicken når höjderna bortom Vittangivara och ned mot Gellivara. Kiruna samhälle ser man som en liten ljus fläck mellan bergen, och där bortom utbreder sig hela det vidsträckta lapska platålandet, med små isolerade kullar, som förtona i fjärran. Men i förgrunden ligger Rautasjärvi, inramad af tvärbranta väggar, och ändå närmare rätt under fötterna har man Pesisvagge, med små hängjökklar på Nissontjåkkosluttningen. Äfven mot söder är utsikten mer omfattande än från Somaslaki. — Där skymde Kuototjåkko bort de bakomliggande fjällen — här ser man bakom Pallimrippes skarpa alpspetsar snöfjäll vid snöfjäll ända bort mot Kebnekaise. Mot väster når blicken de norska kustfjällen, och mot norr ser man ända bort till Tromsöfjällen.

* * *

Pallimtjåkko.

Tillsammans med några uppsalavänner besteg jag Pallimtjåkko natten mellan den 22 och 23 juni 1906. Färden tog 20 timmar — vi gjorde oss ej vidare brådtom, utan hade åtskilligt att se på under vägen. Det skulle bli att upprepa det mesta af hvad jag förut sagt om Nissontjåkko, om jag utförligare skildrade denna särdeles intressanta färd. Jag vill därför inskränka mig till att lämna ett par korta praktiska anvisningar.

Sedan man gått öfver Nissonjokk, styr man kurs rakt på den lilla jökeln, som ligger på Pallimtjåkkos nordostsluttning. Problemet blir då endast att taga sig uppför denna, som är rätt brant. Går man på dagen, är det ej så svårt, ty medan snön ännu ligger kvar — och det gör den långt fram på året — får man bra fotfäste. Oss, som gingo på natten,

kostade det större ansträngningar. Snön var hårdt frusen, och den som gick i spetsen hade stor svårighet att få fäste på den hala snön. Det blef också rätt kyligt. Vid midnatt, då vi nått toppen, visade termometern — 2° C., en temperatur, som kändes mångdubbelt så kall på grund af den starka blåsten.

Man kan med fördel gå ned mot Somaslaki och på hemvägen följa Pallimjokk.

* *

Bakom Somaslaki.

Denna synnerligen intressanta färd kräfver minst ett par dagar. Man bör därför medtaga en bärare med tält och tillräckligt med proviant.

Från Turiststationen följer man Abisko-jokks östra strand fram till Abiskojaure. Vägen är rätt bekväm, men man måste f. n. öfvervada såväl Nissonjokk som Pallimjokk,* hvarpå man följer den östra stranden af Abiskojaure fram till Själlajokk.



Föredrar man den västra stranden af Abisko-jokk, har man blott Kårsovaggejokk att taga sig öfver, och följer därpå den något blöta materialvägen fram till Abiskojaure.

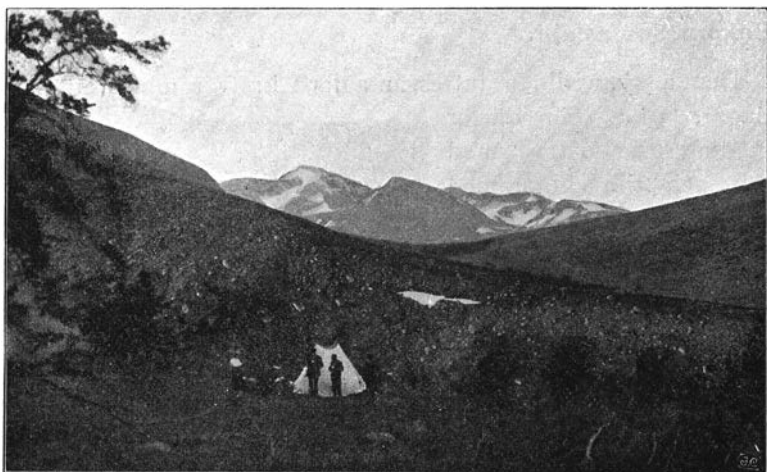
SYDSLUTTINGARNA AF KIERONA OCH SOMASLAKI, SJÄLLAJOKK OCH SJÄLLAVAGGE.
Fot. af Emil Almqvist.

Vid sjöns norra strand ligger en torfkåta, som i allmänhet torde vara bebodd af fiskare, med hvilkas båt man kan ro

* Öfver alla dessa älfvar förde ännu på försommaren 1906 broar och spångar; af hvilka de flesta dock förstördes af ett plötsligt högvatten. En del torde dock komma att återställas i sitt förra skick. Härom må man hämta upplysningar hos Turiststationens föreståndarinna.

c:a 4 km. till sjöns sydända. Där ligger en rymlig stuga, uppförd för järnvägsundersökningen, strax väster om Kama-jokks inflöde i Abiskojaure.

Man marscherar från denna hydda mot sydost uppför och rundt omkring Kieronas sydvästslutning. Nu öppna sig charmanta utsikter öfver gränsfjällen i väster och sydväst, och om man, som vi gjorde, går i den tidiga morgonstunden, brinner Kartimavara för den uppstigande solen.



BAKOM SOMASLAKI.

Fot. af O. Sjögren.

Den bästa tältplats man kan välja är Kieronaslutningens björkgräns strax ofvan sammanflödet af Kartinjirra och Själlajokk. Där har man livets nödtorft: vatten och torra björkar, så mycket man behöfver — och en utsikt, för hvars majestät och skönhet man står stum. Mot söder lysa Kuototjåkkos snöfält, öfverskuggade af branta stup, så vilda och storslagna som de blott finnas i hjärtat af högsfjällen. Mot öster försvinner Själlajokk i en mörkviolet dal, vild och ödslig, där björnarna ännu få gå i fred.

Den föreslagna tältplatsen, där det är möjligt att en torfkåta kommer att uppföras, ligger centralt i förhållande till en del synnerligen fina bergbestigningar. En bland de tref-

ligaste och lättaste torde vara bestigandet af Kartimavara. Detta lilla fjäll ligger isolerad, rundt omkring omgifvet af djupa dalar och ståtliga högfjäll. För en orientering af den omgifvande fjällvärlden är denna topp en af de bästa.

En annan exkursion, som på det lifligaste rekommenderas, är följande. Från lägerplatsen följer man Sjöallajokks norra strand rundt omkring sydostslutningen af Kierona. Denna fjällsida är ganska brant, men erbjuder f. ö. inga större svårigheter att bestiga. Från de högre partierna har man en särdeles grann utsikt öfver Sjöallavagge och Pallimrippe. Går man sedan rundt den halfcirkelformiga dalkittel, som skiljer Kierona från Somaslaki, har man under sina fötter i norr den vackra Somasrippejaure, hvarefter uppstigandet på Somaslaki ej är synnerligen ansträngande.

Har man ej alltför mycket packning att bära på, får man ingen anledning att ångra, om man på hemvägen till Abisko följer Sjöallajokk uppåt dess källa, går rundt Somaslaki fram till Pallimjokk och sedan följer denna älf ned mot Nissanjokk och Abisko. Medföres tält, kan ju marschen afbrytas i Pallimvagge och ett besök vid Pallimrippe-



VEGETATIONSBILD, ORTOJOKK. Fot. af O. Sjögren.

jekna företagas; i annat fall torde man nog orka med att gå i sträck från Kartimavara öfver Pallimvagge till Abisko.

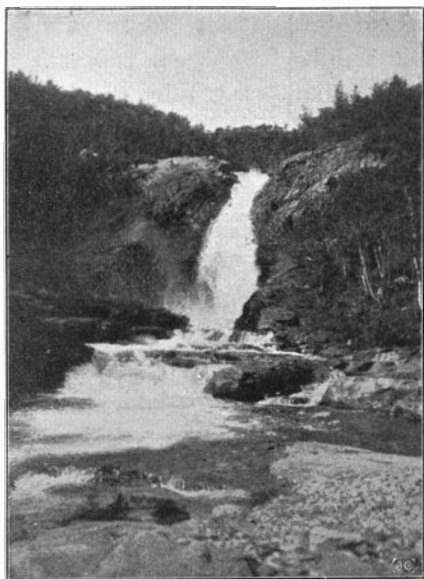
*

*

*

Ortojokk och Maiva- tjåkko.

Den norra stranden af träsket med dess sämre kommunikationer och jämförelsevis stora svårillgänglighet har hittills varit ytterst ringa besökt. Den har emellertid mycket att bjuda turister. Vegetationen vid Ortojokk (enligt lapparna: Vakki-jokk) är liksom öfverallt på norra stranden ytterst rik; älven har att bjuda på en serie af ståtliga fall af imponerande dimen-



Fot. af O. Sjögren.
ORTOJOKKS MELLERSTA FALL.



ORTOJOKKS DÖDA FALL. Fot. af O. Sjögren.

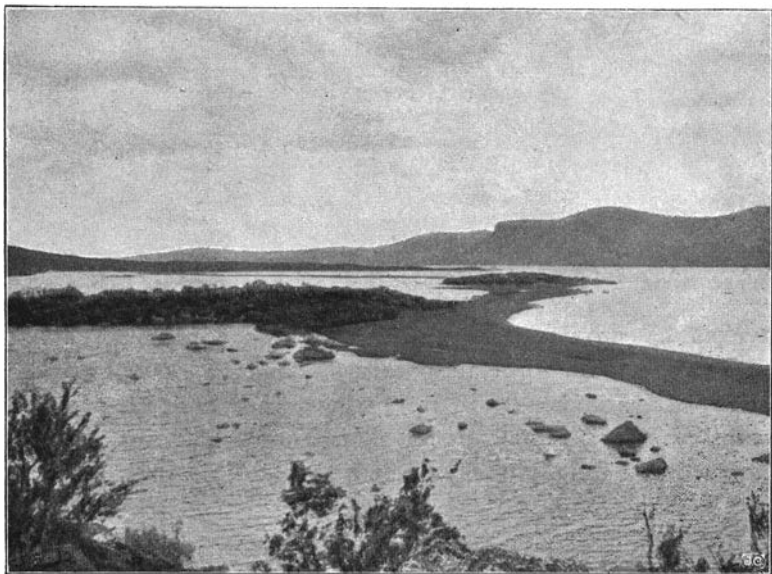
sioner, inbäddade i djupa klyftor, och från fjälltopparna har man en utsikt, betydligt olika den, som erbjuder sig från södra strandens fjäll.

För att komma till Ortojokk tager man tåg till Stordalens station, där man torde kunna räkna på att få låna båt tvärs-öfver sjön (4 km.). Ortojokk mynnar ut i en vac-ker liten lagun, som i sin östligaste del har en bekväm tilläggsplats. Just där älven mynnar ut, slår man upp sitt tält på

den östra stranden — en mer idyllisk lägerplats får man leta efter.

Vägen uppför älven genom den breda Vakkarakdalen inåt Norge är en bekantkap, som är värd att göra. Dessa breda, terrasserade dalar, som från de centrala och östra delarna af Torneträsk sträcka sig mot söder och norr, erbjuda åtskilligt intresse och äro mycket karakteristiska för området. De nedre partien af Ortojokk äro äfven värda all uppmärksamhet. Två af Ortojokks fall nå betydande dimensioner. Det öfre mäter sig i storlek med Silfverfallet, som det öfverträffar i skönhet.

Strax nedanför det nedre af de stora fallen ligger en annan sevärldhet, som är ganska enastående. Älven, som

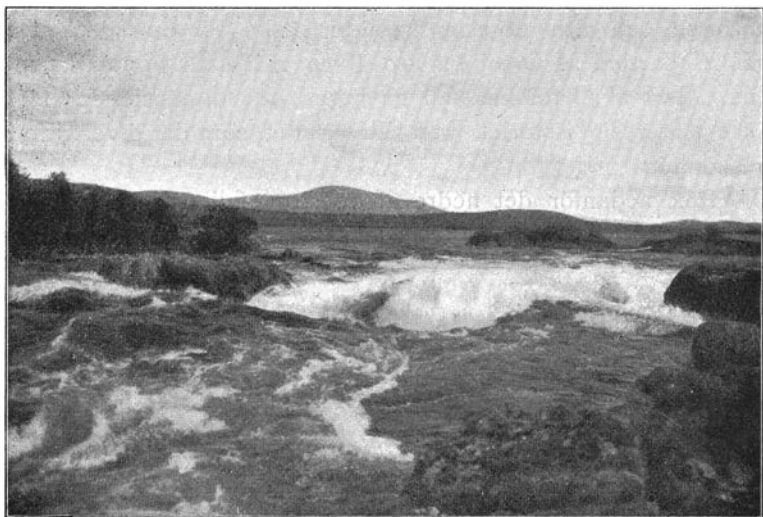


STRANDLAGUN UTANFÖR MAIVATJÄKKO.

Fot. af O. Sjögren.

skurit sig djupt ned i skiffrarna, har här lämnat sin gamla bädd, och vi ha där på en sträcka af något hundratal meter en mycket vacker *död kanjon*, som numera endast vid vår floden torde föra något vatten, samt ett *dött fall* med ovanligt vackra och väl bibehållna jättegrytor.

Från Ortojokk kan man äfven göra några trefliga fjällvandringar. Tuoptertjåkko (1612 m.) kan bestigas ganska lätt öfver den långa ås, som från den högsta toppen går mot sydväst fram mot Ortojokk. Då emellertid vägen är rätt lång (nära en mils vandring på fjällåsen) och dimmorna



TARRAKOSKI.

Fot. af O. Sjögren.

tyckas ha en särskild förkärlek för dessa toppar, torde det i allmänhet vara fördelaktigare att inskränka sig till att bestiga Maivatjåkko (1338 m.), som är betydligt lättare och som erbjuder samma utsikt som Tuoptertjåkko utom mot norr, där detta fjäll skymmer bort en del vackra berg på den norska sidan.

Om man börjar bestigningen vid 4-tiden på morgonen, har man efter en bekväm färd utan minsta ansträngning nått toppen vid 9-tiden, innan ännu solen börjat bränna för starkt och medan fjällen ännu ha den spröda morgonstämningen öfver sig.

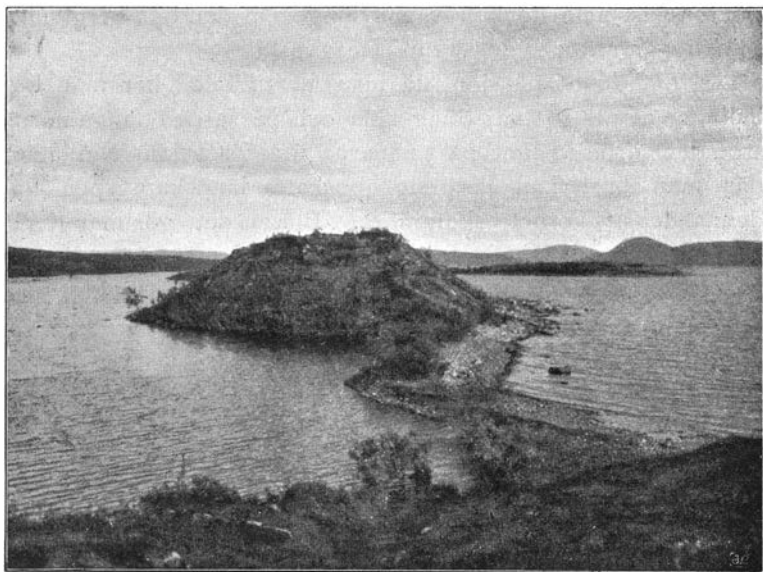
När vi 1905 bestego Maivatjåkko, låg dimman öfver fjället hela färdens upp. Men våra mödor belönades. Just då vi nått toppen, började dimmorna skingras, och träsket med

den andra strandens berg skymtade fram mellan drifvande moln för en kort stund. Just denna omständighet förlänade färden ett särskildt behag.

* *

Tarrakoski.

Den östra delen af Torneträsk är ganska olik den västra. Nakerivarabassängen, hvilken från den öfriga sjön afstänges af en barriär, som mestadels når nära vattenytan, bildar en sjö för sig med sin egen naturell och sina egna karaktärsdrag, hvilka skilja den från de andra delarna, som smält tillsammans till det stora träsket. Naturen är här mild, ja nästan vek. Inga snöfjäll, som spegla sig i sjön; inga bru-



FRÅN NJALLÄIVE MOT ÖSTER.

Fot. af O. Sjögren.

sande älfvar, som rusa utför bergsidorna — men små rundade berg, som kanta stränderna, långa grunda vikar och sund mellan de låga holmar, hvilka dyka upp längs stränderna eller till och med midt ute i sjön — och långt i öster Tarrakoski, där Torneträsk dånande störtar sig ned i Tarra-

jaure, den första af de många sjöar, som utgöra den öfre delen af Torneälven.

Tarrakoski är väl värdt ett besök. Från Torneträsk station, där man kan få låna båt af fiskarna, rör man längs stranden c:a 12 km. åt öster. Redan på långt håll hör man bruset af fallet. Detta är ju endast 3 meter högt, men det är en väldig vattenmassa som skall passera fram där, och vid islossningen bör Tarrakoski te sig särskildt imponerande.

Man kan stanna öfver natten vid Tarrakoski i en ganska rymlig timmerkoja på den södra stranden invid själfva fallet. Utsikten från den halfö, hvarpå denna hydda ligger, är rätt vacker. Mot öster öppnar sig sjökedjan omkransad af skogklädda berg. Den fördelaktigaste utsikten öfver fallet och sjöarna har man dock från sluttningen af den lilla bergkulle, som ligger strax sydväst om Tarrakoski.

Är det lugnt på sjön, då man far tillbaka, har man behållning af att ro tvärsöfver sjön och på färden längs norra stranden dröja något på småöarna utanför Pikku Njalläive, där man bäst kan lära sig uppskatta landskapstypen hos denna del af Torneträskområdet. Blåser det, gör man dock klokast i att hålla sig intill södra stranden, såvida man ej har godt om tid och mat, ty det kan ibland bli kinkigt nog att taga sig tillbaka tvärsöfver sjön.



ABISKO TURISTSTATION

är belägen i Norrbottens län i Jukkajärvi socken $2\frac{1}{2}$ km. nordväst om Abisko järnvägsstation invid järnvägen och Abiskoälven i enastående naturskönt läge med storslagna fjärrsyner öfver Torneträsk och snöfjällen.

Turiststationen hålles öppen från juni till slutet af augusti. I händelse af gynsam väderlek kan tiden utsträckas.

Fullständig, men enkel mathållning är under turistsäsongen anordnad. Gäster mottagas för kortare eller längre tid.

Beställning af rum under turistsäsongen sker pr post eller telegraf, i senare fallet med betaldt svar, till »Turiststationen, Abisko», dessförinnan hos Svenska Turistföreningen, Stockholm.

Turisthärbärgat (nytt 1906)

innehåller	6	rum	med	1	bädd	—	6
	20	»	»	2	bäddar	—	40
	4	»	»	3	»	—	12
	1	»	»	4	»	—	4
						—	62 bäddar

Paviljongen (ny 1907)

innehåller	15	rum	med	1	bädd	—	15
	8	»	»	2	bäddar	—	16
						—	31 »

Annexet (från järnvägsbyggnadstiden)

innehåller	4	rum	med	2	bäddar	—	8
	1	»	»	4	»	—	4
	1	»	»	1	bädd	—	1
						—	13 »

Summa 60 rum med 106 bäddar

Matsalen (ny 1907) har en golftyta af 85 kvm. Matsalen från 1906 är anordnad till sällskapsrum. I paviljongen finnas ett skrif- och läsrum samt en mindre rökveranda.



PLAN AF FÖRSTA VÅNINGEN I TURISTHÄRBÄRGET, ABISKO.

Badhus (nytt 1907) med varma och kalla bad; herr- och damafdelning.

I en mindre byggnad invid annexet rum för preparering af naturaliesamlingar.

Turiststationens ändamål är att bereda friska personer tillfälle till idkande af ett enkelt och stärkande friluftslif i härlig, storlagen fjällnatur.

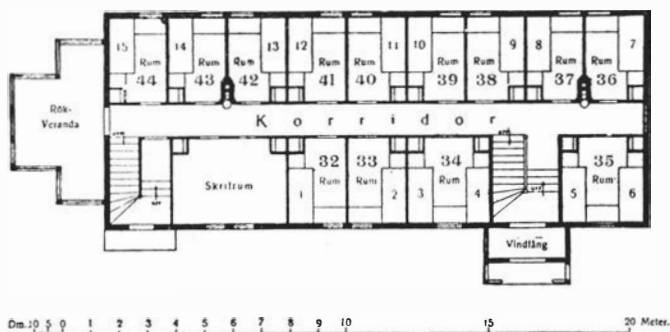
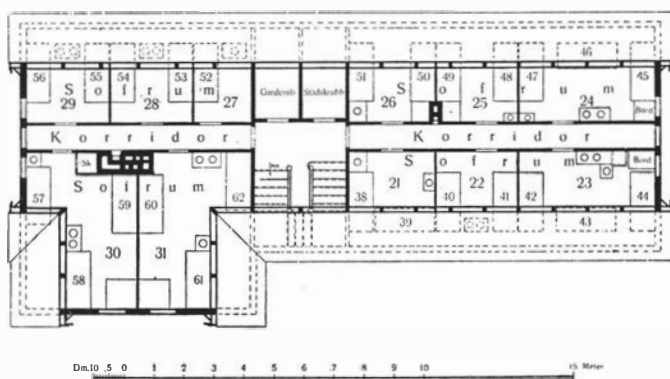
Första klass-hotell-komfort kan lika litet som banade vägar utom Turiststationens område påräknas.

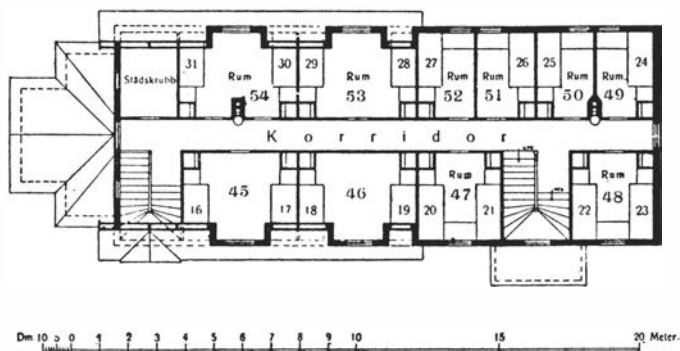
Utan att bjuda på den lyx, som ett modernt turisthotell presterar, bereder Turiststationen friluftsläskande resenärer i den stora vildmarken däruppe bekvämligheten af en fast punkt, från hvilken utfärder kunna göras i den omgifvande natursköna trakten till fjälls och å sjön.

Abisko bör vara hvarje lappmarksresandes mål.

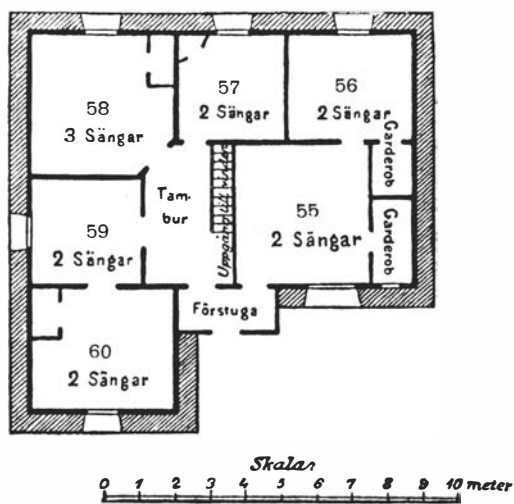
Snälltågen stanna vid Turiststationens plattform.

Prospekt med taxa å logi och vivre erhålles årligen efter den 1 maj å Svenska Turistföreningens byrå i Stockholm, där äfven alla upplysningar om Turiststationen lämnas.





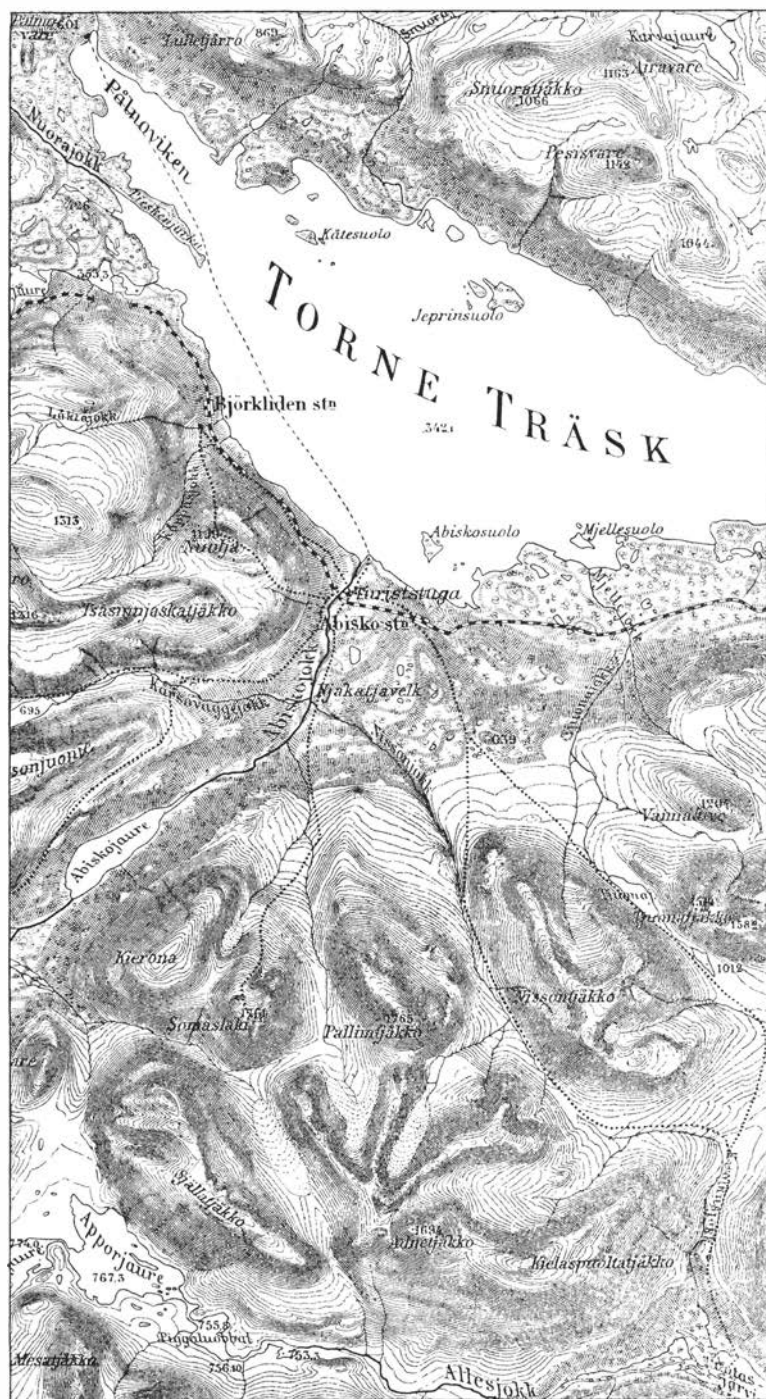
PLAN AF ANDRA VÅNINGEN I PAVILJONGEN, ABISKO,

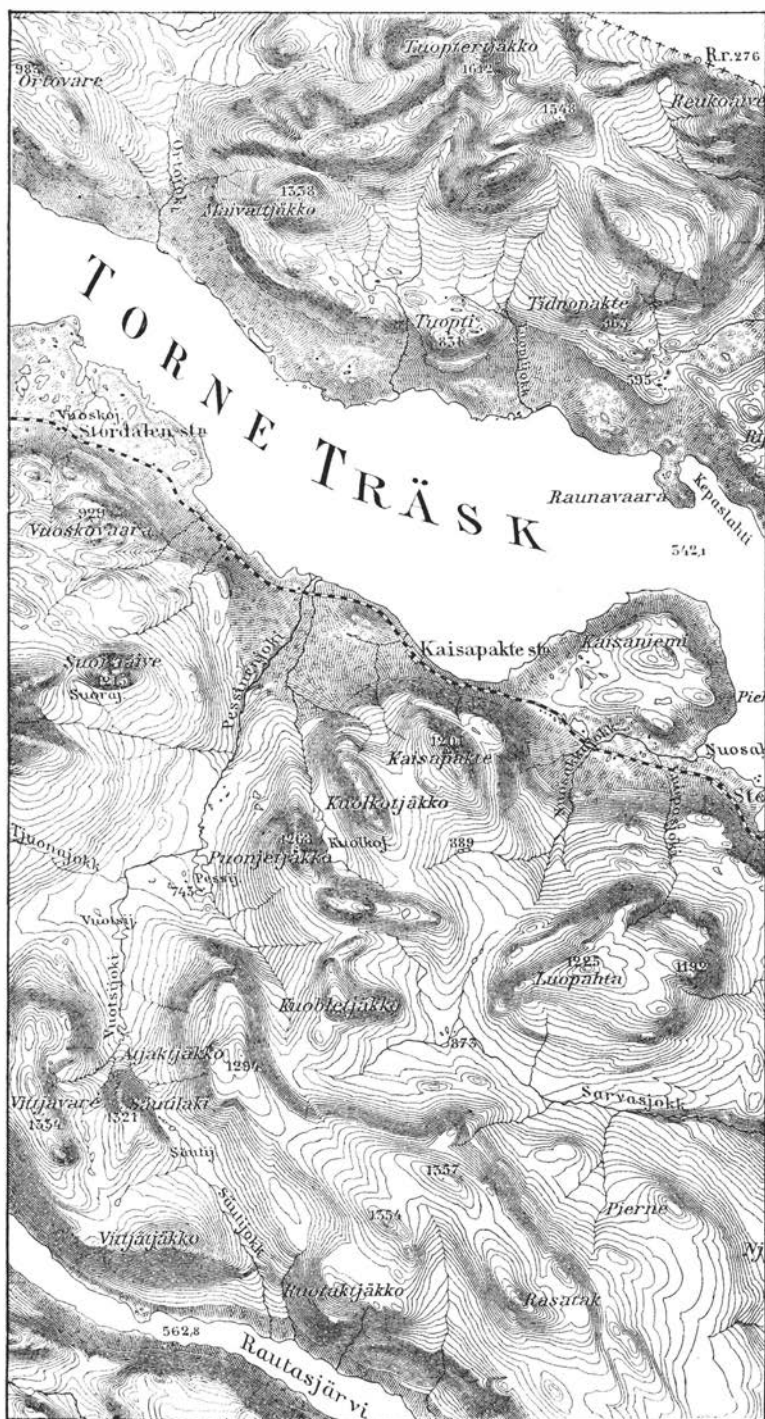


PLAN AF ANNEXET, ABISKO.

KARTOR.







REGISTER

öfver utfärder från Abisko.

	Sid.
Abisko	3—13, 33—35, 53
Abiskojokk	4
Bakom Somaslaki	45
Bardodalen	41
Björkliden	13
Kierona	47
Kåppasjokk	41
Kårsojökeln	26, 35
Lappporten	24
Maivatjåkkko	50
Nissonjokk och Marmorbrottet	38
Nisontjåkkko	42
Njallåive	52
Nuolja	14
Ortojokk	48
Pallimjokk	30, 47
Pallimtjåkkko	44
Pessinenvagge (lappläger)	19, 24
Pålnoviken	17, 41
Rautasjärvi	20
Ripaisenjoki	25
Silfverfallet	13
Somaslaki	28, 47
Tarrakoski	51
Tsinnjaskatjåkkko	35—36, 41
Tuoptertjåkkko	50
Vassijaure	3, 38
Vassitjåkkko	36

